

Upravištv.: Ljubljana, Pucinijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Insertni oddelci: Ljubljana, Pucinijska ulica 5 — Telefon št. 31-23, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglaševanje v tujini
in izvenomesto: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije: Servizio Conti, Cor. Post. No 11-3118

JUTRO

Izjava vsak dan razen ponedeljka.
Mesečna naročnina 25 lir

Uredništvo:

Ljubljana — Pucinijska ulica št. 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo

Weitere Zunahme der heftigen Kämpfe im holländischen Raum

Feindlicher Durchbruchversuch vereitelt — Harte Kämpfe an der unteren Theiss und im Raum Szolnok — Eingesehlossene sowjetische Verbände im Raum Debrecen vernichtet — Gegenangriff unserer Panzerkräfte bei Goldap und südöstlich Gumbinnen

Aus dem Führerhauptquartier, 25. Okt. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

An der Schelde-Mündung nördlich Antwerpen und im Raum von Hertogenbosch nahmen die heftigen Kämpfe noch an Wucht zu. Die mit starker Schlachtflielerunterstützung angreifenden Verbände der 1. kanadischen und 2. englischen Armee gewannen erst nach schweren Ringen, bei denen sie hohe Verluste erlitten, geringfügig Boden. Der von ihnen erstrebte Durchbruch wurde vereitelt.

An der gesamten Front zwischen Mittel-Holland und der lothringischen Grenze kam es nur zu örtlichen Gefechten.

Im Quellgebiet der Mortagne in den Westvogesen leisten unsere Truppen den in einigen Abschnitten in unser Hauptkampfbereich eingedrungenen feindlichen Verbänden erbitterten Widerstand.

Die Festungsbesatzungen an der Gironde-Mündung unternahmen weitere erfolgreiche Streifzüge in ihr Vorfeld.

Das V-1 Störungsflug auf London geht weiter.

Im Etruskischen Apennin festigten unsere Truppen ihre Stellungen zwischen Vergato und dem Raum nördlich Loiano. Nordöstlich der Stadt versuchten die Amerikaner mit zusammengefassten Erd- und Luftstreitkräften vergeblich, einen örtlichen Einbruch zu erweitern. Die feindliche Angriffsgruppe wurde vernichtet.

An der Adria kam es zu keinen grösseren Kampfhandlungen.

Vom Balkan werden die Vernichtung einer kleineren, aus Bänden und Bulgaren bestehenden Kampfgruppe vor der albanischen Nordostgrenze und anhaltende Kämpfe im Raum der westlichen Morava gemeldet.

Zwischen Donau und Theiss hatten ungarische Angriffsunternehmungen Erfolg. An der unteren Theiss und im Raum Szolnok wird weiter hart gekämpft.

Im Kampfraum Debrecen vernichteten unsere Panzerverbände mit wirksamer Unterstützung der Luftwaffe die Masse der von ihren rückwärtigen Verbindungen abgeschnittenen 30. sowjetischen Kavallerie-

division und der 3. sowjetischen Panzerbrigade.

Südlich Grosskarol im Samosgebiet sowie in den Ostbeskiden scheiterten mehrfache Angriffe und Vorstöße des Feindes.

Zwischen Warschau und Bug wiesen unsere Truppen die angreifenden Bolschewisten ab, die beträchtliche Verluste erlitten.

Am Narew entbrannten heftige Kämpfe mit den aus ihren Brückenköpfen antretenden feindlichen Divisionen. Ihre von Trommelfeuer eingeleiteten und von starken Schlachtflieler- und Panzerkräften unterstützten Grossangriffe wurden in schweren Waldkämpfen aufgefangen. Gegenstöße unserer Panzergruppen warfen den Feind an zahlreichen Stellen zurück. Viele sowjetische Panzer wurden dabei vernichtet.

Bei Goldap und im Raum südöstlich Gumbinnen haben Gegenangriffe unserer Panzerkräfte nach Osten Boden gewonnen.

In den übrigen Abschnitten dieses Kampfgebietes griff der Feind an mehreren Stellen mit starken Kräften an. Einzelne Einbrüche wurden abgelehnt.

In Kurland führten eigene Angriffe zu Frontverbesserungen. Auf der Halbinsel Sworbe wurden die eigenen Stellungen trotz schwerster Feindangriffe gehalten.

Kriegsmarine und Luftwaffe unterstützten die Erdtruppen besonders wirksam.

Über dem ostpreussischen Kampfraum verloren die Sowjets gestern in heftigen Luftkämpfen und durch Flakartillerie der Luftwaffe 46 Flugzeuge.

In Nordfinland und an der Eismerfront bei Kirkenes wiesen unsere Grenadiere und Gebirgsjäger feindliche Aufklärungsvorstöße zurück.

Sicherungsfahrzeuge deutscher Geleite und Marineflak schossen über dem norwegischen Küstengebiet acht feindliche Flugzeuge ab.

Anglo-amerikanische Tiefflieger beschossen erneut die Zivilbevölkerung, vor allem im rheinischen Gebiet. Unsere Flakartillerie schoss 16 dieser Tiefflieger ab.

Einzelne britische Flugzeuge warfen in den frühen Abendstunden Bomben auf Hannover.

Položaj na bojiščih

Berlin, 25. okt. O položaju na bojiščih pravi vojaški sodelavec agencije DNB dr. Max Krull:

Zopet je utrpel sovražnik najtežje izgube ljudi in materiala pri svojih poizkusih, da bi z osredotočenimi napadi na starih točkah prebil nemške zaporne postojanke ob izlivu Schelde. Medtem ko so ostale ključne postojanke Vlissingen, Roosendall, Breda in Hertogenbosch trdno v nemških rokah, so imeli Angloameričani v teh bojih ogromne izgube in ameriške izgube v strateško popolnoma brezuspešni bitki za Aachen so bile tolike, da so morali potem povsem na novo dopolniti tamkajšnje oddelke. Od obale vse do področja pri Hertogenboschu se borijo Kanadci, vzhodno se priključujejo Angličani z razmeroma ozkim bojiščnim odsekom, vendar z veliko množico rezerv v zaledju, iz katerih je sklepali na kasnejše pomembne napade. Te rezerve pa so se v izgub polnih brezuspešnih sunkih proti Maasi in izlivu Rena že zelo obrabile. Že na ozkem pasu pri Nijmegenu pričena leva krilo Američanov, ki so prekalnili vse svoj odsek proti severu, tako da stoji vse od švicarske meje pa do srednjih Vogezi na spornem nemškem črtam le še francoski oddelki. Gozdni boji v zapadnih Vogezi so izredno ogroženi. Napadi in protinapadi si čisto sledijo eden drugemu.

Večbitka ob vratih vzhodne Prusije je postala z močnejšo uporabo mehaniziranega orožja še silovitejša, kar je razvidno tudi iz uničenja 323 sovjetskih oklopnikov na področju Goldap-Gumbinnen v poslednjih 48 urah. Sovjetske izgube so se skoro podvojile, odkar so boljševiki stopili na vzhodno-pruska tla. Pri tem pa ne more biti govora o kakšnem prebitju nemške obrambne črte. Ta postaja vsled izboljševanja in dopolnjevanja dnevno trdnjša in za boljševiško vodstvo nastaja veliko vprašanje, ali bodo njegove sile, ki jih ima na tem področju, sploh zadostovale za prodor vsaj do Interburga. Nemci so z bojnimi operacijami, z oklopniki, grenadirji in pionirji vrgli sovjetske oddelke z važnih postojank predvsem na področju Gumbinnena, s čimer so odbili tudi probojne poizkuse na drugih obsekih vzhodnopruskega bojišča. Ti jasni nemški obrambni uspehi so bili kronani z uničenjem več kot 700 sovjetskih oklopnikov, kar pomeni izgubo 4 do 5 oklopnških črtov.

Nemške klesče okrog sovjetske oklopnške osti ob gornji Tisi južno od Nivregy-haza trdno držijo. Ti oddelki so odrezani od svojih zvez z zaledjem, tako da je ohromljen njihov pritisk proti severu. Nemško vodstvo je pridobilo za izvedbo odmaknjenih premikov iz Karpotov dragocen čas. Vsak dan uspešne obrambe služi ustvaritvi novega obrambnega bojišča na madžarskem področju. Izraznjenje Grčije se nadaljuje po načrtu. V Srbiji so izpostavljene nemške čete močnim napadom Titovih tolp ter bolgarskih in boljševiških oddelkov, vendar lahko nadaljujejo svoje operacije.

Velik uspeh nemškega odpora na otoku Sormemaa

Berlin, 25. okt. Polotok Sormemaa je stransko bojišče vzhodnega bojišča, o katerem pa je kljub njegovemu malemu obsegu vedno govora. Ko so nemške čete po finskih načrtih zapustile Estonsko, so pristisnili boljševiki v številni nadmoči tudi na polotok Sormemaa v zalivu pri Rigi. Če so hoteli popolnoma zapreti zaliv, so morali zasedati tudi polotok Sormemaa, ki je zvezan z ozko zemeljsko črtno z otokom Oeslom.

Boljševiki so izvedli težke napade na zemeljski ožini pri Salmi in podvzeli izkrcnevalne poizkuse tudi na drugih točkah obale, toda svojega cilja niso dosegli. Njihove izkrcnevalne poizkuse so razbili Nemci deloma že z obale, pristale čete pa je uničila nemška posadka.

Na zemeljski ožini so zgradile nemške čete za postojankami Ariste tako zbrane Ranna, zaporne postojanke, da bi se lahko v potrebi brez izgub odmaknile na nove postojanke. To je bilo potrebno, ko so pričeli boljševiki pred približno 10 dnevi napadati na ozki zemeljski ožini s približno 6 strelskimi divizijami, ki so jih še podpirali oklopnški oddelki. Pri tem so na zapadni obali nekoliko napredovali, ko pa so jih nemške čete pred postojankami Ranna prestregle, se velno niso zavzeli ozkega vrata steklenice. Lahke pomorske sile, ki so bile kljub težkim vremenskim okoliščinam na straži v vodovju okrog polotoka, so s topovi odločno posegle v boje na celini, obenem pa so tudi oskrbovalne posadke z oročjem in strelivom. Vsi nadaljnji napadi boljševikov so se izjalovili z velikimi izgubami.

Odpor na polotoku Sormemaa je medtem dosegel svoj učinek. Zaradi tega odpora so lahko odvele ladje s področja pri Rigi 10.000 ton vojnega gradiva in zalog, ne da bi izgubile samo tono ladijskega predstora. Pomorska post Riga-Nemčija je bila zaradi odpora na Sormemaa do kraja odprta, za boljševike pa je dohod v zaliv pri Rigi še vedno zaprt in bo ostal tako dolgo, dokler bo na tem majhnem polotoku boljševiške divizije zama napadale nemške postojanke.

Uspešna akcija branilcev la Rochellea

Berlin, 25. okt. Nemške posadke obalnih oporišč ob Rokavskem prelivu in atlantski obali so 23. oktobra nadaljevale svoje topniško delovanje in nasakovalne akcije. Dočim so se omejit spopadi pri Dunkerqueru, Lorientu in St. Nazaireu v splošnem na topniške spopade, so napadi branilci la Rochellea močno zgradene sovražnikove postojanke južno od Ivesa, vrgli sovražnika nazaj, pogladi zavzete utrdbe v zrak in se vrnili z velikim plenom vsakovrstnega vojaškega materiala na svoje postojanke.

Posadka utrdb ob severni Gironde je obstrlevala sovražna oporišča ob severnem bregu Seudre ter nadaljevala svoje uspešne oskrbovalne akcije.

Oporišča na jugu Gironde ne javlja nikakih pomembnejših akcij.

Boji v Italiji

Berlin, 25. okt. Čprav otežkoča deževno vreme boje na 4. lijskem bojišču, so zavzniki v večerih uah zopet pričeli napadati južno od Bologne, za Monte Salvoro je divjela borba neprenehoma 8 ur. Trilrat so ga zavzele zavzniki čete, trilateral so jih Nemci zopet potisnili nazaj. Zapadno od Zene so pristisnili nemški oklopniki grenadirji v protinapad ter vrgli prejšnjega dne vdrla sovražnika nazaj. Na obeh straneh ceste proti Faenzi je bila nemška obrambna črta umaknjena za 1 km nazaj. Zaščitnice so držale za njimi pritiskajoče britanske oddelke v primerni oddaljenosti.

Iz jadranskega odseka javljajo le o kmajevnem bojnem delovanju.

Zatamnitev od 17.30 do 6.10

Naraščanje silovitih bojev na Nizozemskem

Sovražnikov probojni poizkus preprečen — Trdi boji ob spodnji Tisi in na področju Szolnoka — Obkoljeni sovjetski oddelki na področju Debrecina uničeni — Protinapadi nemških oklopnških sil pri Goldapu in južnovzhodno od Gumbinnena

Führerjev glavni stan, 25. okt. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja: Ob izlivu Schelde, severno od Anversa in na področju Hertogenboscha so postali ogroženi boji še silovitejši. Z močno podporo bojnih letal napadajoči oddelki kanadske 1. in angleške 2. armade so šele po težkih bojih, v katerih so utrpeli velike izgube, nekoliko napredovali. Nameravani sovražnikov prodor smo preprečili.

Na vsem bojišču med srednjo Nizozemsko in lotarinsko mejo so bili krajevni spopadi.

Ob izviru Mortagne v zapadnih Vogezi se naše čete ogroženo upirajo sovražnikovi oddelkom, ki so v nekaterih odsekih vdrl v našo glavno bojno črto.

Posadke utrdb ob izlivu Gironde so izvedle uspešne izvidniške sunke v predtrdnjavsko ozemlje.

»V la motilni ogenj na London se nadaljuje.

Na etruskem Apenninu so utrde naše čete svoje postojanke med Vergatom in področjem severno od Loiana. Severnovzhodno od mesta so Američani z osredotočenimi kopnimi in letalskimi silami zama polzkušali razširiti krajeven vdor. Sovražnikovo napadalo skupino smo uničili.

Ob Jadranu ni prišlo do večjih bojev. Z Balkana javljajo o uničenju manjše bojne skupine tolp in Bolgarov pred severnovzhodno albansko mejo in o nadaljnjih bojih na področju zapadne Morave.

Med Dunavo in Tiso so Madžari uspešno napadli. Ob spodnji Tisi in na področju Szolnoka se bjejo nadaljnji trdi boji.

Na bojišču pri Debrecinu so uničili naši oklopnški oddelki z učinkovito podporo letalstva glavno sovjetsko 30. konjeniško divizijo in sovjetske 3. oklopnške brigade, ki sta bili odrezani od zaledja.

Južno od Nagykarola na ozemlju Samosa ter na vzhodnih Beskidih se je izjalovilo več sovražnikovih napadov in sunkov.

Nadalje je v teku druga težka bitka med japonskimi in ameriški pomorskimi in letalskimi silami. V tej so potopili Japonci do sedaj 4 nosilke letal, 2 težki križarki, 1 rušilec in nad 4 prevozne ladje. 2 nosilki letal, 1 bojna ladja in 2 križarki sta se potopili ali pa so težko poškodovane. Težki boji se nadaljujejo.

Tokio, 25. okt. Japonski glavni stan je izdal v sredo o že javljeni veliki letalski in pomorski bitki na področju Filipinov naslednje poročilo:

Od torka zjutraj so izvedle naše mornariške sile z letalskimi oddelki močan napad proti sovražnikovi mornarici na vodah vzhodno od Filipinov. Po dosedanjih poročilih so bili doseženi naslednji uspehi:

Potopili smo: 4 nosilke letal, med njimi 1 razreda »Enterprise«, 2 križarki, 1 rušilec in najmanj 4 prevozne ladje.

Težko smo poškodovali: 2 nosilki letal, 1 bojno ladjo in 2 križarki.

V teh bojih, smo izgubili 2 lastni križarki in 1 rušilec.

Velika pomorska bitka pri Filipinih

Mnoge sovražnikove vojne in prevozne ladje potopljene

Tokio, 24. okt. Japonska poročevalska agencija Domei je javila v torek iz Manile, da so pričele edine mornariške in kopne letalstva spritno zboljševana vremena velik napad na sovražnikovo invazijsko mornarico v zalivu otoka Leyte in na neko nadaljnje brodogrje v neimenovanem vodovju. Spopadi, o katerih doslej še ni poročnosti, so se popoldne še nadaljevali.

Tokio, 25. sept. Agencija »Domei« javlja v torek zvečer iz Manile, da so prešle edine letalstva, vojske in mornarice po pričetku ugodnih vremenskih razmer v velenapad proti sovražnikovi invazijski mornarici v zalivu Leyte. O izidu teh napadov še niso znane podrobnosti, boji so bili popoldne še v teku.

Tokio, 25. okt. Po poročilu japonskega radija divja od srede zjutraj vzhodno od otoka Samar v osrednjih Filipinih silna bitka. Japonci so na tem vodovju potopili ali poškodovali 16 sovražnikovih vojnih ladij in 6 nosilk letal.

Nadalje je v teku druga težka bitka med japonskimi in ameriški pomorskimi in letalskimi silami. V tej so potopili Japonci do sedaj 4 nosilke letal, 2 težki križarki, 1 rušilec in nad 4 prevozne ladje. 2 nosilki letal, 1 bojna ladja in 2 križarki sta se potopili ali pa so težko poškodovane. Težki boji se nadaljujejo.

Tokio, 25. okt. Japonski glavni stan je izdal v sredo o že javljeni veliki letalski in pomorski bitki na področju Filipinov naslednje poročilo:

Od torka zjutraj so izvedle naše mornariške sile z letalskimi oddelki močan napad proti sovražnikovi mornarici na vodah vzhodno od Filipinov. Po dosedanjih poročilih so bili doseženi naslednji uspehi:

Potopili smo: 4 nosilke letal, med njimi 1 razreda »Enterprise«, 2 križarki, 1 rušilec in najmanj 4 prevozne ladje.

Težko smo poškodovali: 2 nosilki letal, 1 bojno ladjo in 2 križarki.

V teh bojih, smo izgubili 2 lastni križarki in 1 rušilec.

Boji ob katalonsko-francoski meji

Odrezane boljševiške tolpe pred uničenjem

Madrid, 24. okt. Španske čete so izvršile na področju Aranske doline v katalonskih Pirenejih obsežnejše čiščenje, v kateri so iztrgale boljševikom le pol kilometra od meje španski kraj Ganejad. S to operacijo so bile sovjetske tolpe v ostalih vaseh, ki so jih zasedle, odrezane in je treba računati s skorajšnjo njihovo likvidacijo. Ženska sekcija »Falange« je že pripravila 24 vila, s katerimi bo pomagala prebivalstvu, ki je trpelo pol boljševiki. Več tovornih avtomobilov z ujetimi sovjetskimi španci je prišlo v Lerido.

Neki bivši botev z vzhodnega bojišča je podel na čelu svoje čete v boljševiško zasedo in se je junsko branil proti 1000 napadalcem. Po večurnem boju mu je uspelo, da se je prebil do lastnih črt. Iz izpovedi zajetih sovjetsko-španskih ujetnikov je razvidno, da so zelo razočarani nad obnašanjem španskega obmejnega prebivalstva, o katerem so mislili, da jih bo sprejelo z optimističnimi nameni. Namestu tega so padli v izrazito sovražno ozračje. Boljševiški elementi nimajo uniform in sličijo v svojih raztrganih oblekah potepuhom.

Madrid, 24. okt. Maklci so dali sovjetsko-španski elementom v Toulouse na razpolago štiri hotela, ki jih uporabljajo za svoj glavni stan. V teh hišah vodijo ba-

je upravo in organizacijo boljševiških oddelkov, ki imajo nalogo, da izvajajo v Pirenejih obsejne napade.

Moskva neti novo revolucijo v Španiji

Stockholm, 24. okt. Po londonski vesti »Aftonbladet« računajo v britanski prestolnici v kratkem z novo državljansko vojno v Španiji, ki jo neti Moskva. Reuter prinaša izvečke iz nekega protifrancoskega članka sovjetskega lista »Vojna i raboči klas«, ki popolnoma odčno zahteva, da je treba »v interesu bodoče evropske varnosti popolnoma razkužiti ognjišče fašistične infekcije v Španiji. Po vesti levo usmerjenega francoskega lista »Defense de la France« narašča zmeda v Kataloniji. Poročila s pirenejske meje pravijo, da vladajo v vsej deželi napetosti, ki bodo kaj lahko in hitro dobile značaj revolucionarnega gibanja proti vladi generala Franca.

Revolucionarne dogodke priznavajo tudi v uradnih degaulističnih krogih v Parizu, čeprav se trudijo, da bi bagatelizirali in zabrisali boljševiško zmedo v južni Franciji. Kljub temu je morala po vesti »Exchang« de Gaullova vlada ugotoviti v neki izjavi, da je več desetstotih Špancev na jugozapadu dokaj resen problem.

Komunistična agitacija v Belgiji

Pierlot prepovedal vsa zborovanja in demonstracije

Stockholm, 25. okt. Iz Belgije prihajajo poročila, da so v Londonu močno v skrbih sprito političnega razvoja v zasedenih delih Belgije. Komunisti so stavili Pierlotovi vladi ultimati ter Pierlota obdolžili težkih dejanj. Po seji vlade pa je izdal Pierlot odredbo, da so vsa zborovanja in politični sestanki prepovedani. To pomeni v resnici, da je vlada prepovedala dosedanje demonstracije zaradi lakote in za izboljšanje oskrbe.

Toda ravno te demonstracije zaradi lakote so igrane v komunistični agitaciji veliko vlogo. Komunisti so posebno v industrijskih področjih Belgije ščuvali delavce k demonstracijam, ki so zavzele nato povsem komunističen značaj. O političnem razpoloženju v Belgiji potoča londonski dopisnik lista »Svenska Dagbladet«:

Povsod smatramo Pierlotovo vlado za zasilno rešitev, ki pa je vse zelo razočarala. Poleg tega se opira ta vlada na parlament, ki pa ga nikakor ni več mogoče smatrati za zastopnika belgijskega ljudstva.

Ni nobenega dvoma, tako pravi poročilo dalje, da se komunisti v Belgiji vedno bolj

ojačujejo. Ta vedno večji komunistični pritisk pa predstavlja resno nevarnost za doslej največje belgijsko stranko, namreč socialistično stranko. Prav tako se ne da oporekati, da razvijajo najbolj organizirano delovanje sedaj ravno komunisti, ki delujejo posebno uspešno v industrijskih področjih Liegea in Charleroja.

Amsterdam, 25. okt. Agencija Reuter objavlja vest iz Bruslja, da je belgijski ministrski svet Pierlot odklonil komunistični memorandum, v katerem so očitali njegovi vladi, da ni izpolnila danih obljub. Članom vlade je »na neki kritični seji vlade« sporočil, da ni voljan javno zavzemati stališče o zahtevah komunističnih krogov.

Pomanjkanje v Belgiji

Stockholm, 24. okt. Posebni dopisnik »Daily Telegraph« ugotavlja v svojem poročilu: »Vtis Belgijcev, da so sedaj osvobodjeni vseh skrbi in da se lahko predajo proslavljanju miru in blagostanja, je težko motilo dejstvo, da so njihovi bankovci ve-

O komunističnih umorih

Potekajoči mesec oktober je bil v znamenju tragičnih obletnic posameznih in množičnih umorov, ki so jih med Slovenci zagrešili komunisti. Bile so to obletnice zahrbtnega umora bivšega bana dr. Marka Natlačenca, proslulega kočevskega »procesa«, Grčaric, Mozija, Jelendola, Travnega in nešteti drugih komunističnih umorov. Skoraj vsak dan so se nezapeljene rane znova zaskalele prizadete svoje, prijatelje, znanec in ves narod. V ljudeh se je zopet vzdramil oni odpor, ki je lasten vsakemu kulturnemu in plemenitemu človeku zoper duhovni in fizični terorizem, ki so ga tudi pri nas vpeljali v politični in socialni boj komunisti. Oblike našega političnega boja tudi v preteklosti niso bile vedno na dostojni višini, toda tako evropsko kulturni smo vendar že bili, da se zaradi različnega razvoja nismo pobijali. Življenje drug drugega smo spoštovali. Med njim je obstala tudi najhujša politična strast, vse dokler se ni pojavil komunistem tudi v naših krajih.

Oblika političnega in socialnega boja je merilo srčne in duševne kulture posameznika, poudine skupine in vsega naroda. Vsi veliki, resnično izobraženi, kulturni in plemeniti ljudje in narodi načelno odklanjajo in obsojajo duhovni in fizični teror, zlasti po umor. Umor je s kulturnega stališča najprimitivnejše barbarstvo, z moralnega znak najhujše pokvarjenosti in okrutnosti, s pravnega najtežji zločin, s političnega pa najhujše nasilstvo.

Kulturni človek odklanja vsako aktivno nasilje, od česar je treba razlikovati zakonito in moralno utemeljeno uporabo sile. Med kulturnimi, svobodoljubnimi in značajnimi ljudmi kroga niti ne prepičuje, niti ne ustrahuje. Komunistem pa je že načelno teroristično. Teror izvaja iz svojega pojmovanja družabnega razvoja kot borbene procesa med socialnimi razredi. Kakor je nemogoče doseči edinstvo človeštva »komunizem«, dokler človek ostane človek, tako je komunizem zvezan z nujnostjo trajnega nasilja. Brez nasilja ne more uspeti in ne brez njega obdržati se. To je njegova strašna »zakonitost«. Zato komunistem tudi pri nas mori v smislu svoje družabne in politične ideologije in načelne teroristične metode. Ne sme se pozabiti, da je umor po prepričanju komunistov nujno in dopustno sredstvo političnega in socialnega boja. Komunistična stranka je prevratniška stranka, ki se poslužuje neomejene nasilja zoper vsak družabni red, ki ni komunističen.

Prav nič ne spremeni na stvari, če komunisti izvajajo — kakor n. pr. sedaj pri nas — svoj teror pod plaščem izposojenih in celo lastnim načelom nasprotnih načel. Kdo naj verjame, da stranka, ki narodnega načela sploh ne priznava, mori zaradi prestopkov zoper to načelo. Če je bila komunistična stranka pri nas prisiljena utemeljevati svoj teror zoper vse svoje nasprotnike z razlogi »narodne osvoboditve«, je s to taktično potezo le priznala, da domače socialne in politične razmere niso bile godne za odkrito komunistično revolucijo. Vse to pa prav nič ne spremeni na resnici, da imamo opraviti z udejstvovanjem skupine, kateri je teror vseh vrst in oblik vključeni umor, običajno sredstvo njene politike, sredstvo, kateremu se ne čee odreči.

S tem dejstvom je bil vnočen v našo nekdanjo notranjo borbo, ki je spoštovala kljub vsem svojim napakam in pomanjkljivostim svetost življenja političnega nasprotnika, nov element morilskega barbarstva. Ako se te krvave perspektive gledamo na naše prejšnje politične življenje, se nam kljub svojim velikim nedostatom, zdi vsi kulturnosti. Komunizem je s svojimi okrutnimi množestvenimi umori naših najboljših ljudi razvrednotil v obeh svojih privrženec vrednost človeškega življenja, ki ga kazenski zakoni vseh kulturnih in civiliziranih narodov ščitijo kot najhujšo dobrobo z najstrožjimi določili. Spritno tega se kaže komunistični terorizem za vprav barbarsko primitivno nasilje zoper humaniteto, kulturo in svobodo.

S to mislijo se je naša javnost ob žalostnih oktobrskih obletnicah spominjala vseh tragičnih žrtve, ki jih je terjalo od našega naroda morilski teror komunizma. V vseh poštenih srcih se je ob spominu na te narodne žrtve utrdil sklep, izhajajoč iz naše ga človečanskega, kulturnega in svobodoljubnega bistva, da ne smemo trpeti med seboj ljudi, ki se zgolj zaradi borbe za oblast ne ustavijo niti pred svetostjo življenja ljudi drugačnega mišljenja. To našo odločnost terja od nas tudi naša zaveza žrtvam, ki so morale umreti, da bomo mi živeli svobodno, kulturno in človeškega dostojanstva vredno življenje.

Činoma zmznili ter da je bil obtok bankovcev omejen. Doživeli so, da je surovo maslo skupaj z ostalimi živili izginilo s trga in iz vseh restavracij. Večina Belgijcev pričakuje zmo z veliko skrbjo, ker bo kurivo zelo plicjo.

Amsterdam, 25. okt. Londonski radio javlja iz Bruslja, da je podala organizacija belgijskih rudarjev izjavo, v kateri poziva vlado, naj spravi belgijske rudnike zopet v obrat in poleg tega organizira razdelitev živil na normani podlagi. Nadalje javljajo iz Bruslja, da je belgijska novinarska zveza izključila 80 članov, ki jih je obdolžila »sodelovanja

Boljševiški teror na Finskem

Preganjanje nepriljubljenih oseb — Zahteva po uvedbi rušine v finske šole

Stockholm, 25. okt. Iz Finske so prispelo v poslednjih 24 urah vzmernih vest. O čemer so v Finski že dolgo časa govorili, je postalo sedaj resnica: V Helsinkih so tamkajšnje sovjetske nadzorne oblasti in njim dodeljene finske oblasti objavile uradno, da bodo sedaj pričeli izpolnjevati zloglasno točko 13. moskovskega diktata, ki določa aretacijo, izročitev in obsodbo vseh onih ljudi na Finskem, ki boljševikom iz političnih ali drugih razlogov niso po volji. V obeh objavljenih komunikacijah pravilo le, da so bile izvedene doslej preiskave o ravnanju s sovjetskimi vojnimi ujetniki in da bodo v okviru nadaljnjih preiskav »obtožili vrsto oseb ter jih zapirali«.

Iz vseh poročil, dospelih iz Helsinkov, je razvidno, da ni znano točno število oseb, ki so jih zapirali iz političnih razlogov, ali pa o tem ne smejo poročati. Samo v enem kratkem poročilu, objavljenem v listu »Stockholms Tidningen«, poročajo, da se je doslej slišalo, da so aretirali 20 finskih častnikov, da pa bo to število v resnici mnogo večje.

V finskih listih so bila objavljena v poslednjih dneh zelo sramotna poročila. Tako je zahteval nek znani list v Helsinkih, naj bi uvedli v finske šole rušine, ker pomanjkanje znanja ruskega jezika slabo vpliva na sodelovanje s sovjetskimi nadzornimi oblastmi. Švedski dopisnik, ki poroča o tem, meni, da je celo v caristični dobi, ko je bila Finska pravi sestavi del ruskega carstva, naletel vsak poizkus, da bi uvedli v finskih šolah rušino, na energičen in uspešen finski odpor.

Amsterdam, 25. okt. Agencija Reuter javlja na podlagi nekega poročila stockholmskega dopisnika londonskega lista »Times«, da študira neki odbor finske vlade možnost »splošnih parlamentarnih volitev v januarju l. 1945. Politični opozorilo v Helsinkih so mnenja, da se bodo borile za delavske glasove tri, če ne celo štiri stranke. Ne glede na to, da je bila uknjena prepoved komunistične stranke, obstaja »skupina 6 moč«, sestavljena iz bivših social-demokratskih članov parlamenta. V prejšnjem stanju vojne proti Rusiji l. 1941, so jih izključili iz parlamenta in zapirali. Sedaj so jih zopet izpustili in so izjavili, da so pravi pravi zopet pristopiti k stranki, če bodo izključeni: Tanner in njegovi pristasi.

Boljševizacija delavskih ustanov na Finskem

Stockholm, 25. okt. Kakor javlja »Folkets Dagbladet« iz Helsinkov, so izdali finski boljševiki poziv, v katerem pravijo, da bo lahko govor o sodelovanju šole takrat, ko bodo dobili »pravilno zastopstvo« v vodstvu finskih delavskih združenj. Brez volitev zahtevajo mesta v vodstvu delavskih združenj ter kaznovanje in odstranitev gotovih oseb iz vseh javnih uradov.

Zle slutnje finskega naroda

Stockholm, 24. okt. Neke švedske novinarke opisuje v »Stockholms Tidningen« vtise, ki jih je dobila na Finskem po mirovnem diktatu. Stalinov pooblaščenec Zdanov, ki ga poznajo Finci še iz prejšnjih časov kot nepomirljivega sovražnika finskega naroda, stoluje danes v Helsinkih kakor kak kralj in se obdaja s pompozno ceremonijom, ki prav nič ne zaostaja za razkošjem iz carske dobe. Medtem pa zasledujejo moskovski mogočniki,

ki uživajo posebno zaščito sovjetske komisije, točno ves politični razvoj na Finskem. Boljševiški nadzorni organi so vsak čas pripravljeni, da posežejo v finske notranje zadeve in uveljavijo moskovsko voljo. Ob vseh prilikah pokažejo finskiemu narodu, da bi Moskva težko kaznovala vsak poskus neizpolnitve diktatnih določil. »Dagens Nyheter« piše, da ima finski narod »zle slutnje«. Po preizkušeni taktiki za boljševizacijo zasednih dežel pripravlja sedaj Moskva finske volitve, ki bodo izvršene, kakor so dokazali dogodki l. 1941 v Baltiku, pod sovjetskimi terorjem. Sovjetski pristasi, ki so dobili sedaj svobodo udejstvovanja, delujejo mrzlično v smislu svojih boljševiških gospodarjev. Sedaj so osnovali »skupino šestih moč«, ki jo tvorijo nekdanji veleizvajalci. Ti politični ničvedneži, ki so jih morali izpustiti na povelje Moskve, so pripravljeni, da izvrše povelja Kremļa.

Stockholm, 24. okt. Uprava švedske civilne obrambe je objavila v ponedeljek zvečer, da je do nedelje ob 24.00 uri ponorilo prišlo na Švedsko iz severne Finske skupno 30.000 oseb in 18.047 glav živine. Od tega števila so spravili 27.759 oseb in 16.948 glav živine naprej na zapadni del reke Kalix.

Boljševiki uveljavljajo zahteve do Skandinavije

Oslo, 24. okt. »Stalin vztraja na zahtevi, da mora priti Skandinavija v sovjetsko vplivno področje«, piše »Aftenposten«. Očitno se je Churchillov poizkus, da bi si v Moskvi zagotovil gotove postojanke za britansko imperialno politiko, ponesrečil, pravi list. Tudi ostali listi posvečajo pozornost temu sestanku in opozarjajo, da je Molotov zahteval med drugim še med svojim berlinskim obiskom prehod z Vzhodnega morja v Atlantik.

Stockholm, 24. okt. »Dagesposten« se bavi s strogim postopanjem z baltiskimi begunci in pravi, da švedski tisk ne sme prinašati poročil o sovjetskem gospodstvu na Baltiku, dočim lahko norveški, danski in nemški begunci neovirano sčuvajo proti Nemčiji. List piše: »Dočim strogo pazijo na baltiske delavce, ribiče in kmete, da ne bi izpregovorili kakšne besede o boljševiški strahovladi, smejo Nemcem sovražni izjavi uganjati propagando proti nemški državi in njenim vodjem.«

Namesto živil Stalinov pozdrav

Bern, 23. okt. Po nekem poročilu lista »Corriere de Geneve« iz Stockholma je sovjetska vlada Fincem dovolila zunanjo trgovino s Švedsko, istočasno pa je prepovedala uvoz živil in tkanin iz Švedske, tako da švedska pomoč za Finsko ne more biti izvedena v določenem obsegu. Kot vzrok navajajo, da hoče Moskva naprej videti, v koliki meri izpolnjuje Finska pogoje premirja. V tolažilo za izostale življenjske potrebine je poslal Stalin častnemu predsedniku novo ustanovljenega društva »Finska — Sovjetska zveza«, Paasilkivi v Helsinkih brzojavko, v kateri se mu zahvaljuje za njegove izjave vdanosti in izraža upanje, da bodo nastali med Sovjetsko zvezo in Finsko prijateljski odnosi, toda najprej naj pogine Finska zaradi lakote.

Priznanje de Gaullea ni dokončno ne brezpogojno

Berlin, 25. okt. AID poroča o priznanju de Gaullea po zavezniskih velesilah med ostalim:

Tudi sedaj priznanje de Gaullea ni brez pogojev. Generalovo vlado ne priznavajo dokončno, marveč samo kot začasno vlado Francije. Upoštevan je bil torej Rooseveltov ugovor, da mora de Gaulle potrditi svoj mandat z novimi volitvami ter sicer se priznavajo avtoritete de Gaulleove vlade v vsej Franciji, marveč samo nad onimi deli, v katerih sedaj ni nobenih vojaških operacij. Torej bosta tudi nadalje obstajali dve Franciji, degaullistična in druga, v kateri nima generalova vlada nobene besede.

Koliko si je de Gaulle na jasnem o samoljubnih namenih velesil, katerim se mora zahvaliti za svoje priznanje, še ni jasno. Eno je gotovo: Ponizanja, ki jim je bil de Gaulle ves čas izpostavljen od strani Angležev in Američanov, samo to priznanje ne more odpraviti. De Gaulle je dobil sedaj samo to, kar bi moral dobiti po njegovem mnenju že pred dvema leti, ko so se izkrcali zavezniki v francoski severni Afriki. Psihološko gledano so velesile dve polni leti prepozno priznale de Gaullovo vlado. Angleži in Američani pa so pri obravnavanju francoskega problema ter z njim združenega problema de Gaullea vedno prezirli ravno psihološki faktor. Za presojanje bodočih odnosov med degaullistično Francijo in silami, ki

so sedaj priznale do gotove meje legitimnost te vlade, to priznanje ni majhnega pomena.

Mednarodno pravno pa priznanje de Gaullea po vladah Sovjetske zveze, anglosaških sil, njihovih dominionov in vrste manjših držav ne izpreminja dejstva, da predstavljajo francosko zakonito vlado izključno maršal Petain in od njega imenovani ministri. Medtem ko je bivši predsednik francoske republike Lebrun pred kratkim formalno odstopil, je njegov zakoniti naslednik maršal Petain pred kratkim izrečno poudaril, da je edini zakoniti poglavar vseh Francozov. Kakor pa je pokazala praksa v poslednjih letih glede zadržanja napram številnim evropskim begunskim vladam, ki so pribežale v London, v anglosaških deželah ni odvisno vprašanje zakonitosti vlade od tega, ali je ta vlada v ali izven dežele.

Amsterdam, 25. okt. Kakor javlja britanska poročevalska služba iz Washingtona, je objavil namestnik državnega tajnika Stettinius, da je bilo izvršeno priznanje začasne francoske vlade de Gaulleu na prizadevanje generala Eisenhowera. Nadalje je Stettinius izjavil, da so stopili francoski zastopniki v Washingtonu v stik z državnim zakladom, da bi dosegli osvojitve blokiranega francoskih dobrobiti. Vendar ni hotel Stettinius povedati o tem nobenih podrobnosti, ker je treba najprej še pričakati izid razgovorov med državnim zakladom in vlado.

žensk. Med padlimi je bil tudi brigadni komisar komunistične brigade z imenom »Milan«. Prav tako so našli truplo intendanta hrvatsko badoljevske »istrske brigade«, ki je nosil ime »Žito«. Stražarji so dobili tudi precej plena. Poleg drugega jim je padla v roke težka streljanka. Beženci komunisti so pustili v svojih postojankah nekaj živežev in obleke ter, seveda, cele zaboje pronačnega materiala. Izgube stražarskih borcev so bile razmeroma majhne. Imeli so enega mrtvega in štiri ranjene.

Dva dni kasneje, 16. oktobra, so se stražarji iz Sv. Petra na Krasu ponovno napotili na bojišče. Računali so, da se bodo »tovariši« morda povrnil in skušali ponovno »osvoboditi« ta kraški predel. Niso se motili, čeprav komunistov to pot ni bilo toliko, kakor prvič. Stražarji so jih pod vodstvom nadporočnika Savellija spet poglani v beg. Na terenu so našli potem pet padlih komunistov. Domačini so stražarjem pripovedovali, da so po prvih spopadih (14. oktobra) komunisti sami pokopali nad 100 padlih »tovarišev« in da so bili vsi še živi. Komunisti zelo potrli.

Z udarno pesmijo so se stražarji zmagoslavno vrnili v svoje postojanke. Ta lep uspeh stražarskih borcev na Krasu jim je v zadostitev za žrtve komunističnega bera v Razdrtem in na Črnem vrhu, obenem pa

Omejitve glede ogrevanja prostorov

Šef pokrajinske uprave opozarja, da predpisni navedbe o ogrevanju prostorov z dne 26. novembra 1943, št. 192, Sl. L. 360/88 veljajo tudi za zimsko dobo 1944-45 v polnem obsegu in s tem predpisanimi kazenskimi sankcijami zoper kršitev teh predpisov.

Obvestila »Preveda«

Delitev zaseke za bolnišnice in težke delavce

1. Upravičenci, ki so prejeli od bolniškega oddelka Mestnega preskrbovalnega urada nakazilo za trde maslobo za mesec oktober, naj dvignejo zaseko pri spodaj navedenih trgovcih.

2. Upravičenci, ki so prejeli dodatno živilsko nakaznico »TD« ali »NTD« za mesec oktober, naj dvignejo dodatni delež zaseke in sicer:

na nakaznico z modro črto in zelenim »L« (Ljubljana znotraj bloka):

po 100 g zaseke na odrezek »TD 7«, »NTD 13« in »NTD 18«;

na nakaznico z modro črto in rdečim »B« (Ljubljana zunaj bloka in občine Ježica, Polje, Dobrunje in Rudniki):

po 100 g zaseke na odrezek »TD 7«, »NTD 13« in »NTD 18« ter po 120 g zaseke na odrezek »TD 9« in »NTD 14«;

na nakaznico z rumeno črto (vse ostale občine): po 100 g zaseke na odrezek »TD 7«, »NTD 13« in »NTD 18«.

Zaseko za mesto Ljubljano znotraj in zunaj bloka bodo delili od 26. t. m. dopoldne ob vključno 31. t. m. opoldne sledeči trgovci:

Kačar Franc, Vodnikova cesta 87; Avsec Svetovid, Bežigrad 13; Svetina Ana, Kongresni trg 3; Kačar Franc, Sv. Petra c. 69; Šarabon A., Zaloška 1; Pengov Osvold, Karlovska c. 19; Marolt Karl, Trnovska c. 13; Lunder Tezija, Rož. dol. Cesta V/26 in Nabav, za druga službenec drž. železnice za člane.

Naštetim trgovcem naj tekoj dvignejo nakazila za zaseko v razdeljevalnem oddelku Preveda, Novi trg 4/II, zaseko na najpozneje 26. t. m. ob pol 8 uri v skladišču na klavnicu.

Zaseko za ostale občine bodo prejeli potrošniki pri razdeljevalcih, ki jih bo določil pristojni preskrbovalni urad.

Zbrane in nalepljene odrezke predložijo trgovci obenem z ostalimi odrezki. Morebiti preostalo zaseko so dolžni vrniti 31. t. m. popoldne v skladišče na klavnicu.

Churchill bo poročal o moskovskih razgovorih

Stockholm, 25. okt. Po Churchillovem, a ne Edenovem povratku v London, poroča londonski tisk, da bo podal ministri predsednik Churchill verjetno že ta teden v spodnji zbornici izjavo o moskovskih razgovorih. V ostalem pravijo, da še nikakor niso opustili načrta za sestanek Churchill-Roosevelt-Stalin, čeprav se je udeležil poslanik Harimann vseh razgovorov. Z njim pa bodo počakali do objave rezultatov ameriških predsednih ških volitev.

Churchill pojde v Pariz

Bern, 25. okt. »Exchange« poroča iz Pariza, da se bo Churchill po priznanju začasne francoske vlade v kratkem podal v Pariz.

Eden v Atenah

Zeneva, 24. okt. Po najnovejših vesteh je prispel Eden sedaj na razgovore v Atene. Pravijo, da bo odpotoval iz Aten v Beograd.

Grški spet zaradi kralja

Zeneva, 25. okt. »News Chronicle« trdi v vesti iz Aten, da se je prvi poskus Grkov, potisniti kralja ob stran, izjavil ob odporu britanske vlade. Vse stranke grške vlade razen rojalstov, so se po vesti lista zavzemale za postavitev regentskega sveta, ki naj bi opravljal vladne posle v odsotnosti kralja Jurija, kar bi silišlo razveljavljanju vseh kraljevskih pooblastil do morebitnega kraljevega povratka v Grčijo. Ta načrt pa so opustili, ko se je britanska vlada uprla, da bi odobrila ustanovitve regentskega sveta. Ljudsko glasovanje o vprašanju kraljevega povratka bo nekako v štirih mesecih.

Švedska oborožitev

Stockholm, 25. okt. Vrhovni poveljnik švedske vojske, general Jung, je predlagal v nedeljo v nekem govoru na Norrköpingu, oborožitev vseh vojaško izvežbanih in za vojaško službo sposobnih Švedov. Enkratni izdatki za to oborožitev so proračunani na 45,8 milijona kron. Oboroženi bodo s puškami in brezostrelkami. Predvsem mislijo oborožiti uradnike in nastavlence vojaško važnih industrij.

Stockholmski listi komentirajo obširno predlog generala Junga. »Stockholms Tidningen« piše, da ni smisel predloga, da bi vsakemu za orožje sposobnemu Švedu sedaj takoj potisnili puško v roke, marveč, da ustanovijo v vsej deželi skladišča za orožje in strelivo, s katerim naj bi oborožili vojaško izvežbeno osebo, ki zaradi svojega delovanja v vojaško važnih industrijah in drugih sličnih podjetjih ni bilo poklicano v vojaško službo. »Morgen Tidningen« piše, da je očitno, ali si naj naprti švedski narod še to brame, vprašanje, ali se lahko računa po tri vojni s mirojubnejšim in boljim svetom, podobnega vzroka za »velik optimizem« v tem pogledu pa ni. Kakor se kaže, bodo razdelile svet »množično« v svoje interesno področje in Švedska leži ravno sredi mejne črte med dvema takšnima interesnima sferama. Če hoče Švedska tudi nadalje ohraniti svojo nevtralnost in samostojnost, potem mora biti pripravljena braniti te dobrine na obe strani z obrambo, ki je sposobna, da odbije tudi ne nadne napade.

Na tone krvi za transfuzijo

Amsterdam, 25. okt. Letala ameriške armade prepelejo sedaj dnevno 1,75 ton krvi plazme v Pariz, javlja Reuter iz Washingtona. Te zvišane količine, ki jih spravljajo naravnost na celine, pričajo o silovitosti evropskih bojev, ker se rabi krvna plazma le v najresnejših primerih.

v bodrilo, da bodo še s večjo vne no nadaljevali borbo proti komunistično boljševskim nasilnikom na Primorskem.

GOSPODARSTVO

Ustroj oblasti za cene v Ljubljanski pokrajini

Na podlagi danega pooblastila je vrhovni komisar za operacijsko ozemlje »Jadransko Primorje« dr. Rainer izdal naslednjo naredbu o ustroju in področju oblastev za cene v Ljubljanski pokrajini, ki je objavljena v »Službenem listu« 25. t. m.

Cl. 1. Komisar za cene za Ljubljansko pokrajino se vključuje v oblastvo šefa pokrajinske uprave v Ljubljani. Njegov službeni naziv je: Šef pokrajinske uprave — komisar za cene za Ljubljansko pokrajino.

Cl. 2. Šef pokrajinske uprave — komisar za cene za Ljubljansko pokrajino — izdaja z odredbami vse ukrepe, ki so potrebni, da se zagotovijo narodno- in vojnogospodarsko upravičene cene, izvzemši odredbe s splošno vsebino, zadevajočo cene.

Cl. 3. Prosnje za pregled ali novo določitev cen ali odmen vobče ali za posamezne primere morajo pristojni javni upravni uradi ali organizacije obrtne samouprave predložiti šefu pokrajinske uprave — komisarju za cene za Ljubljansko pokrajino.

Cl. 4. Vse ustanove in organizacije gospodarske samouprave so dolžne dati v stvarih, zadevajočih cene, brezplačno pravno in upravno pomoč.

Cl. 5. Šef pokrajinske uprave — komisar za cene za Ljubljansko pokrajino sme zahtevati, da se pritegne k vsaki novi uravnavi med in plač.

Cl. 6. Pri okrajnih glavarstvih — v Ljubljani pri politični upravi — se ustanovijo uradi za nadziranje cen. Šef pokrajinske uprave — komisar za cene za Ljubljansko pokrajino in uradi za nadziranje cen so v mejah svoje stvarne pristojnosti upravičeni: a) zahtevati od vsakogar pismena ali ustna pojasnila o vseh okoliščinah, ki so važne za določanje cen in za nadziranje cen; b) preiskovati poslovne, obratne in skladiščne prostore; c) v pogledovati v poslovne in gospodarske knjige, vstevši priloge, dokazila in zapiske. Te pravice se lahko prenesejo na druga oblastva ali posamezne, uradno postavljene pooblaščenice. Le-ti imajo pri tem značaj javnega uradnika in so dolžni varovati uradno tajnost.

Cl. 8. Pri opravljanju nadziralne naloge, ki jim je poverjena, uporabljajo uradi za nadziranje cen vse razpoložljive policijske organe. Policijskim uradom izdajajo strokovna navodila.

Cl. 9. Šef pokrajinske uprave — komisar za cene za Ljubljansko pokrajino sme po upravni poti izdajati za izvrševanje te naloge potrebne odredbe.

Upravno kazenski postopek glede cen

Na podlagi danega pooblastila je vrhovni komisar za operacijsko ozemlje »Jadransko Primorje« dr. Rainer izdal naslednjo naredbu o kazenskem postopku v stvarih, zadevajočih cene v Ljubljanski pokrajini, ki je objavljena v »Službenem listu« 25. t. m.:

Dopolnitev naredbe o zapori goveje živine

Na podlagi pooblastila vrhovnega komisarja z dne 1. avgusta 1944 in Cl. 1. naredbu o upravljanju Ljubljanske pokrajine je prezident pokrajinske uprave div. general Rupnik izdal naslednjo naredbu o dopolnitvi naredbe o prijavi in zapori goveje živine z dne 1. junija 1943 št. 61. (ta dopolnilna naredba je objavljena v »Službenem listu« dne 25. t. m. in je stopila v veljavo z dnem objave).

V Cl. 4. in 5. naredbu o prijavi in zapori goveje živine z dne 1. junija 1943 določeni 30 odstotni delež goveje živine se po stanju celotne žive teže na dan 30. julija 1944. zviša na 35% in znova postavlja pod zaporo na razpolago Pokrajinskemu preračevalnemu zavodu v Ljubljano.

Mali-mali cen'k za cvetje

Šef pokrajinske uprave, XI. št. 731-1 je razdelil praznični mrtvih odobril naslednji maksimalni cen'k za cvetje, veljaven od današnjega dne dalje in vsem področju mestne občine Ljubljane.

Razvečje negojene domače krizanteme v šopkih od 8 do 10 cvetov, šopek milijoncvetnih 5 L, velikocvetnih 10 L. Večica domaćih negojenih krizantem s cvetom 8 do 10 cm premera za cvet 2,50 L. Domači gojeni cveti krizantem v premeru od 12 cm dalje za cvet 12 L. Večica mahonijske 50 cm 1,50 L, nad 50 cm 3 L. Navadni kmečk zeleni vencu v zunanjem premeru od 25 cm 10 L, do 50 cm 20 L, nad 50 cm 30 L. Večica negojenih krizantem pri vrtnarjih, razvečji cveti v premeru od 8 do 10 cm po 3,50 L. Cvet gojene krizanteme pri vrtnarjih v premeru od 12 cm dalje po 15 L, za vsak nadaljni centimeter premera cveta na 1 L. Velikocvetne dalje po 2 L cvet, milijoncvetne dalje po 1 L cvet, cinije po 1 L cvet.

Prodajanje in plačevanje cvetja in vencev nad temi cenami je strogo prepovedano ter morajo biti cene cvetja in vencev povsod vidno označene, ceniki se pa dobe po 0,50 L v mesnem tržnoveterinarskem uradu v Mohrovi hiši na Krekovem trgu 10.

Gospodarske vesti

Finančni položaj zasedne Italije. Finančni minister Bonomi je v de Soier je objavil v uradnem poročilu, da so doslej obresti za javni dolg letno 17 milijard lir. Brez bankovcev ki krožijo v Severni Italiji, znaša celotna zadolženost Južne in Srednje Italije 653 milijard ir. Dolgoročna posojila znašajo 228 milijard, leteči do govi skupaj z zakladnimi boni in predujmi pri italijanski banki pa znašajo 243 milijard. V primeravi s stanjem v letu 1938. je nastopila devalvacija lire za 90 odstotkov. Za poslovno leto 1944-45, računa finančni minister z deficitom v višini 100 milijard lir. Ta znesek pa bo v praksi gotovo še višji.

Rastotni pomen soje v Italiji. V Severni Italiji so v zadnjih letih pričeli v vedno večjem obsegu gojiti sojo. Da se izognejo neuspehom pri gojitvi za italijanske razmere neprimernih vrst, so vzgojili v teku let razne za italijanske podnebne razmere in za italijanske potrebe primerne nove vrste. Med temi novimi vrstami so tudi take,

Cl. 1. Za kršitve predpisov naredbe proti navijanju cen z dne 1. marca 1944 (Verordnungs- und Amtsblatt kos 3. z dne 4. marca 1944) ali odredb, izdanih na podstavi te naredbe, izrekaajo uradi za nadziranje cen lahko upravne kazni v denarju.

Višina denarne kazni navzgor ni omejena. Zaplomba predmetov, na katere se kršitev nanaša, se lahko izreče ne glede na pravice drugih oseb. Prav tako se lahko odredi, da se morajo z nedovoljenimi cenami dobljeni višji izkupički odvzeti. Znesek takega višjega izkupička se lahko omeni.

Cl. 2. Samo zase ali poleg denarne kazni se lahko odredi, da se obrtni obrat začasno ali trajno zapre, ali se nadaljnje obratovanje lahko veže na izpolnjevanje pogojev. Dalje se lahko tudi odvzame pravica trgovnja ali se podjetje, ko se mu je imenovali komisarski upravitelj, lahko celoma ali deloma zapleni in se v posebno hudih primerih raztegne zaplomba lahko celoma ali deloma tudi na zasebno imovino prizadete osebe.

Cl. 3. Uradi za nadziranje cen lahko odredijo, da se morajo ukrepi po členih 1. in 2. objaviti ob stroških prizadete osebe.

Cl. 4. V manj pomembnih primerih se namesto denarne kazni lahko izda pismeno posvarilo.

Cl. 5. Preden se določi denarna kazen ali izda kateri ukrep po členih 2. in 3., je treba prizadeto osebo zaslišati in ji dati priložnost, da ovrže osumljaje, ki so zoper njo.

Cl. 6. Prizadeta oseba ima pravico vložiti zoper upravni kazenski odlok v enem tednu po vročitvi pritožbo pri uradu za nadziranje cen, ki je odlok izdal. To pa ne velja, če je šef pokrajinske uprave — komisar za cene za Ljubljansko pokrajino sam izdal kazenski odlok. Če spozna urad za nadziranje cen, čigar odlok se spodbija, da je pritožba utemeljena, ji sam ugodi; sicer mora pritožbo predložiti šefu pokrajinske uprave — komisarju za cene za Ljubljansko pokrajino. Pritožba nima odločne moči. Urad za nadziranje cen pa lahko odredi, da se izvršitev spodbijalnega odloka odloži. Kazenski odlok se sme v pritožbenem postopku spremeniti tudi na škodo prizadete osebe. Odločba pritožbenega oblastva je dokončna.

Cl. 7. Če prizadeta oseba kršitev prizna, se lahko z ustreznim zapisom podvrže denarni kazni, ki jo urad za nadziranje cen takoj določi. Tako sprejeta kazen velja kakor da se je upravna kazen pravno močno izrekla.

Cl. 8. Upravni kazenski odloki se izvršujejo po predpisih o izvrševanju sodnih kazenskih sodb.

Cl. 9. Stroški in pristojbine upravnega kazenskega postopka se morajo naložiti prizadeti osebi. Kot pristojbina za kazenski odlok se pobira 10% naložene denarne kazni, najmanj pa 30 lir. V primerih iz člena 4. znaša pristojbina 30 lir.

ki dozorijo v dveh do treh mesecih in ki nudijo pridelek 15 do 20 metrskih stotov na hektar. Te vrste s kratko rastno dobo se lahko gojijo kot drugi pridelek po končani prvi letini.

Navzile rekordnemu pridelku imajo Zedinjene države premalo pšenice. Nemška revija »Die deutsche Volkswirtschaft« razpravlja v daljšem članku o ameriškem pridelku pšenice in ugotavlja, da rezerve žita v Zedinjenih državah niso na razpolago v neomejenem obsegu, kakor se to v splošno prikazuje. Res je sicer, da so imele Zedinjene države v letošnjem letu rekordno letino, saj so pridelale 1130 milijonov bušljev, to je za 300 milijonov več kakor v prejšnjem letu, vendar bo znašala predvidena potrošnja spričo znatne uporabe pšenice za proizvodnjo industrijskega spirita (kot surovine za umetni kavčuk) okrog 1300 milijonov bušljev, kakor to cenijo ameriški strokovnjaki. Vsa rekordna letina torej ne bo zadostovala za kritje potrebe. Vrh tega je treba vpošteti, da bodo kakih 150 milijonov bušljev pšenice porabili za izravnavo primankljaja pri ostalem žitu, zlasti pri koruzi. Pridelki koruze bo 150 milijonov bušljev manjši kakor v prejšnjem letu. Ker Zedinjene države nimajo pomembnejših rezerv pšenice, bodo navezane na uvoz iz Kanade in Argentine. Izgledi za oskrbo onih evropskih dežel, ki so pod kontrolo Zedinjenih držav, da bodo dobile znatnejše količine pšenice iz Amerike, so torej precej problematični, ne glede na to, da so za prevoz potrebne tudi ladje. Zaenkrat take ladje za oskrbo evropskega civilnega prebivalstva niso v velkem obsegu na razpolago. Spričo pomanjkanja krmlinljive žita so morali v Ameriki po oblastvenih navodilih poklati že precej živine. Kakor so tudi izgledi za oskrbo Anglije s pšenico prav slab, saj se je morala Avstralijska zavezati, da bo dobavljala Angliji znatne količine pšenice, čeprav je znašal lanski pridelek pšenice komaj 48 milijonov bušljev in je najmanjši od leta 1914. Da zadosti te obveznosti je morala Avstralijska

Kratek sprehod po Padski nižini

V zgodovini Italije, tako bogate na vojnah od antike do današnjih dni, je bilo razmeroma malo vojnih pohodov z značajem gorske vojne. Najznamenitejši dogodek te vrste je bilo vsekakor prekopanje Alpe v drugi punski vojni. Tedaj je odinil vojskovodja Hanibal na pot z 90 tisoč pešci, 12.000 jezdec in 37 sloni proti Rimljanom. Po velikih štrpaci in potem ko je izgubil polovico svoje vojske, je Hanibal vendarle prekopaval Alpe in prišel preko Mount Cenis v rodovito zgornjeitalijsko nižino. Dva tisoč let po tem dogodku bi želeli stopiti v to nižavo Angloameričani, ki si že meseca in meseca prizadevajo, da bi dosegli svoj cilj z jug.

Padška nižina je žitnica Italije. Razprostira se kot široka zelena zagvozd med grebenom Alp in Apeninov. To je že od nekdaj

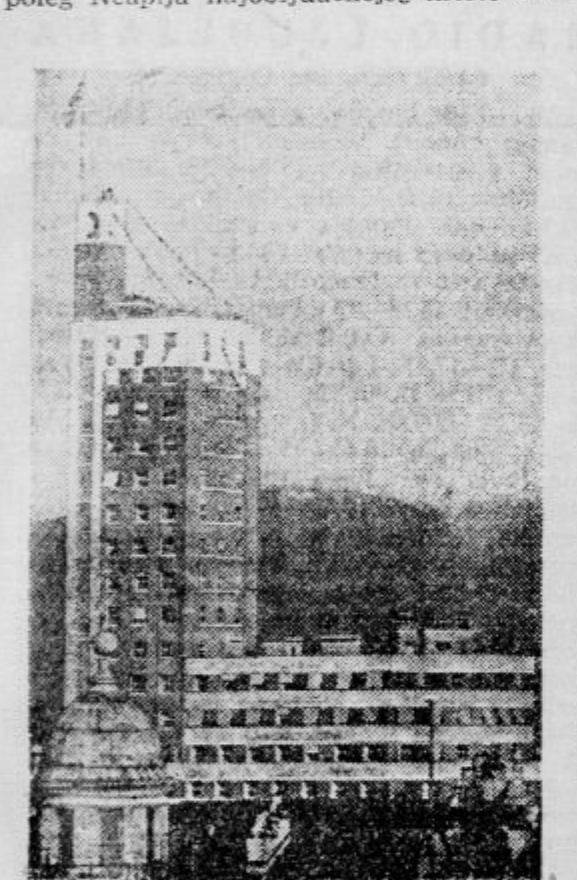
obljubljena dežela za vse, ki poznajo sredozemski prostor.

To je dežela slikarjev in glasbenikov, blagoslovljena v splošnosti in v posebnostih. Za tiste, ki imajo profinjen čut ter radi iščejo intimnih lepot, so vsi ti kraji prepolni mikov in čarov. Vlada vsega tega ozemlja je reka Pad, ki objema in namaka žitnico sončne Italije.

Pad izvira v gorovju 4000 m visokega Monviso, katerega omenjata že pesnik Virgil in zgodovinar Plinij. Že ime samo pove, da se moraš na ta gorski vrhac ozreti, če to hočeš ali ne. Reka teče najprej kot majhen potoček, ki ljubko skaklja po pobočju. Kmalu pa se razvname na svojem teku proti Piemontu in se končno izliva v sinje valove Jadranskega morja. Piemont je zemlja borev, zato je iz te deželice tudi izšla ideja osvobodene Italije. Dal je Italiji najboljše alpince. Piemontci so vajeni borbe in trdega življenja, ki je napravilo iz njih žilave ljudi s kritičnim duhom, zaničujoče vsako besedičenje in napihnost. V Piemontu je razvito poljedelstvo. Tod okrog uspeva žito poleg murv, travniki pa dajejo obilo sena za živino. Tam najdeš tudi lepo obdelane vinograde. Ravno na ozemlju Piemonta dobiva Pad obilico pritokov, ki so omogočili napravo premenljivih koristnih elektrarn.

Kameniti spomenik Piemonta je Turin, drugo največje industrijsko mesto Italije.

ki zaposluje v svojih tvornicah 20 odstotkov vsake domačega prebivalstva. Turin ni slikovito mesto, ki bi navdihovalo umetnike. Nasprotno učinkuje s svojim hladom in s svojimi pravokotnimi cestami na človeka z mračnim nastojenjem. Nekakšen mrzel nered diha iz njegove zunanje podobe, s katero vzporeja tudi duh prebivalstva. Tu obratujejo neštene tvornice za tekstilno industrijo, žgane piječe, čokoladne in silne izdelke. Tudi industrija avtomobilov, gumijar ter izdelovanje keramike, papirja in svile je tukaj doma. Podobno je tudi v Milanu, ki je poleg Neapla najboljše mesto Italije.

Der erste Wolkenkratzer zu Turin — Prvi turinski nebotačnik

KULTURNI PRELED

Timmermansov roman „Hernatov rod“

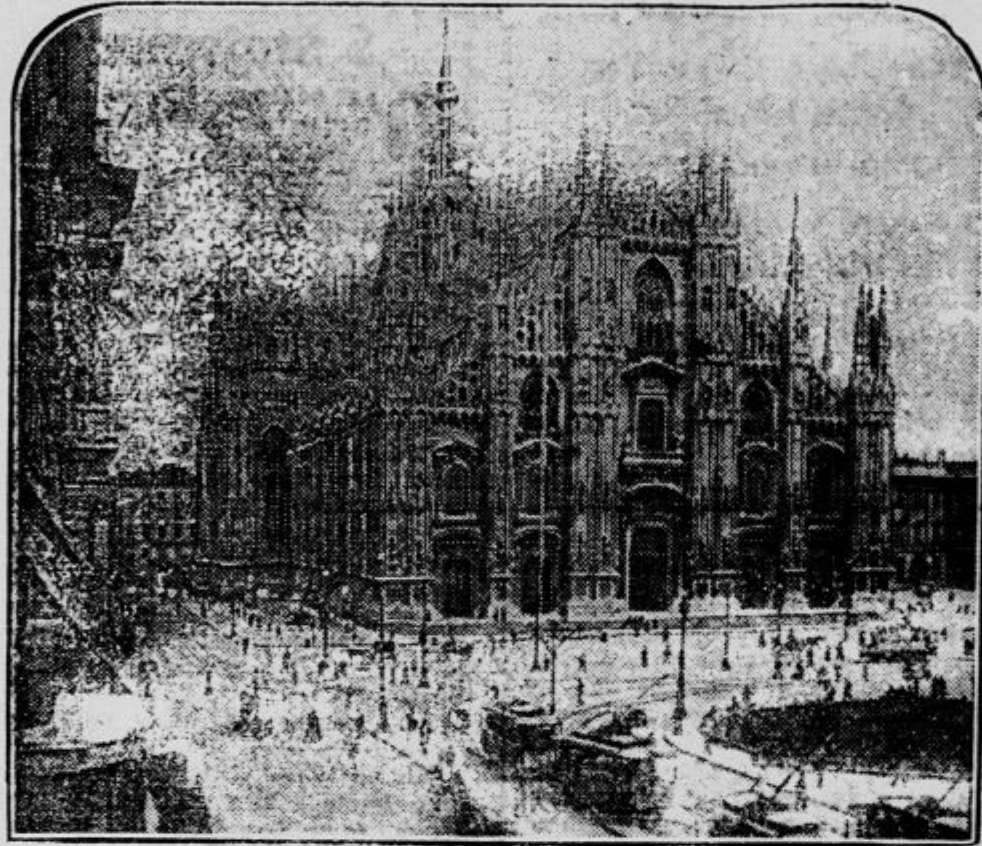
Spojitev madžarske in flamske krvi, pustolovskega in plemiško-patrijskega duha — to je vodilni motiv zgodovinskega romana Felixa Timmermansa „Hernatov rod“, ki ga je pravkar izdal Dobra Knjiga kot svoj 25. zvezek v novi opremi slikarja grafika E. Justina. Ustanovitelj tega rodu je bil huzar cesarice Marije Terezije Stefan Hernat, vitez kot črni sokoljih oč in ostro izklesan obraz s črnimi navitimi brki in veliko brazgotino, s čim čigar podoba spremlja posled dve generaciji njegovega rodu v flamski deželi. Čudovita kapljica sonca je kanila po tem pustolovskem oficirju v flamsko kri; njegove gosli, na katerih je igral strastne motive iz madžarske pustice, izročila rod rodu kakor dragoceni amulet in simbol Hernatove domovine. Pisatelj je to kroniko flamskega plemiškega rodu razdelil v tri dele, katerih prvi opisuje dogodivščino huzarja Stefana Hernata v flamski deželi, drugi usodo obeh njegovih sinov Simona in Arnolda, tretji pa življenje Simonovega sina Karla Ivana, ki požene bogati rod baronov Hernatov v siromaštvo; že se zdi, da bodo Hernatovi ugasnili, kar nezakonski sin njegove edinke razvili vse nadeje in možnosti. Tako se kronika rodu ne zaključuje, odpre se nov nenapisan list, življenje teče dalje.

Tri deli — to je nekaj triptihon, čigar prvo krilo ima prebrano ljubkost rokokoskega stila, drugo sega v čase, ki jih v srednji Evropi označuje bidermajerski okus, — tretje pa nam kaže drugo polovico 19. stoletja, ko propada plemiško premoženje in začenja voj v ozračju miru in velikega industrijskega razmaha bogatejši meščani. Timmermans je naslikal vzpon in padec Hernatovega rodu s tisto lahkotno, veselo odliko večino njegovih literarnih

lije. Seveda je Milan prijaznejši od Turina, zlasti njegova slovita cerkev iz bele marmorne priča o velikem umetniškem okusu in smislu njegovih prebivalcev ter mecenov v preteklosti. V industrijskem pogledu je Milan največje italijansko trgovinsko mesto, ki obvladuje zgornjeitalijsko ravnico s svojo industrijsko silo. Ostala zgornjeitalijska mesta Bergamo, Brescia, Cremona in Mantua so prav za prav bolj

zatočišča tihega življenja in umetnosti.

Tu so se narodili nešteti umetniki in veleumi, ki so poleg vojskovodij dali Italiji mnogo slave. V Bergamu so bili doma Bartolomeo Colleoni, sloviti stavbenik, Torquato Tasso, znanj pesnik, skladatelj Gaetano Donizetti, Palma starejši, mojster čopiča, in drugi. Tudi Brescia je dala Italiji kopico slavnih mož. To mesto velja po pravici poleg Milana za najvažnejše in tudi najimovitejše mesto v Lombardiji. V njem obratujejo tvornice orožja, zelo ži-

Die imposante Mailänderkathedrale — Veličastna milanska stolnica

Drobne zanimivosti iz Novega mesta

Gradnja protiletalskih zaklonišč

Mestna občina je že pred časom uvidela nujno potrebo, da zgradi za civilno prebivalstvo javna zaklonišča. Delo pri teh zakloniščih ni napredovalo s hitrostjo, kakor bi si jo vsi želeli, kar pa ni bila krivda občine. Le-ta je morala premagovati ovire, ki so bile izven njenega delokroga. Tako je pred meseci zmanjkalo eksploziva za razstreljevanje, pa se je občini končno le posrečilo, da je zagotovila primerno količino razstreljiva za nadaljnje delo. Gradnja zaklonišč, kakor tudi druga dela za zavarovanje civilnega prebivalstva pred letalskimi napadi, so občino stala že težke tisočake. Do sedaj je mestna občina izdala v ta namen najmanj 100.000 lir. Samo razstreljivo stane občino 55.000 lir. Pri širokopotezni zasnovi gradnje javnih zaklonišč bodo nastali še ogromni stroški.

Vsak meščan mora uvideti, da občina nikakor ne more nositi vsega bremena. Pročrainske postavke za varnost pred letalskimi napadi so že desetkrat prekoračene. Občina za to ne dobi nikakih prispevkov od nadrejenih oblasti, ampak je izključno navezana na svojo lastno finančno zmogljivost. Iz tega razloga poziva vse meščanstvo, naj vsakdo po svojih finančnih zmogljivostih prispeva za kritje dosedanjih in še bodočih stroškov pri gradnji zaklonišč. Organi mestne občine se bodo v prihodnjih dneh zglasili z nabiralnimi polami pri strankah. Vsak nabiralec se mora izkazati s posebnim pooblastilom. Občinstvo naj prispeva čim več, saj bo denar naložilo za varnost svojega lastnega življenja.

Ob tej priložnosti naj zapišemo tudi nekaj opomb, ki veljajo najbrže tudi za mnoge druge, ne le za Novomeščane. In sicer glede ravnanja in vedenja občanov, ko brnijo nad nami zlonosna sovražna letala, ki

vahno pa kupčujejo njegovi prebivalci z vsakovrstnimi kmetijskimi pridelki. V Brešciji stoji znane tvornice glasbil in glasbenih instrumentov. Iz Cremona so znani sloviti izdelovalci gosli Stradivari, Amati in Guarnieri.

Padška nižina je pravcato smaragdno morje, ki ga preprežajo visoki jezovi, kateri spremljajo Pad tik od izliva v Jadransko morje. Jezovi ščitijo pokrajino pred poplavi in oni so tudi tisti činiteљи, ki so pretvorili pokrajino v kulturno deželo. Na njivah Padске nižine uspeva riž, rase žito in cveto murve, ki dajejo sviloprejkam hrano. Na pobočjih uspeva vinska trta, katere sok poživlja vinogradnike in druge. Ves ta svet, preprežen s sistemom cest in kanalov, je nekaj tako svojrskega, da mu izlepa ne najdeš para na svetu. Zdi se neskončen kakor morje, ki udarja ob bregove. Pred Padom, katerega rokav se razcepi že 126 km pred izlivom v Jadransko morje, pa ležijo Benetke kot fantastično mesto, ki ga je domišljija pretvorila v materialno resnico.

Rahmaninova, Mozarta, Čajkovskega, razne operne skladbe i. dr. Nadalje so izgrali skladbe domačih skladateljev ter celo izvirne skladbe tukajšnjega rojaka. O božiču in veliki noči pa je bil redno na sporedu cerkven koncert s pomnoženim pevskim zborom. Priznati je treba objektivno, da se je začela načrtno gojiti koncertna glasba. Izvajanje samo je bilo prav dobro in se je izboljševalo od koncerta do koncerta.

Kmalu po prihodu Italijanov pa je pod silo razmer vse zaspalo. In tako mrtvilo vlada še danes, četudi je v mestu še dovolj glasbenikov, ki bi z malo dobre volje mogli vsaj deloma zopet oživiti tradicijo Novega mesta v tem pogledu. Res je, da so težki časi. Glasba pa je morda danes še bolj potrebna, kot prej, saj nudi človeku duhovno razvedrilo, ki ga ravno naš čas tako pogošča.

V tem oziru so bili izjema oba cerkvena mešana pevska zbora in meščanskošolski, gimnazijski in ljudskošolski mladinski pevski zbor, ki so delovali neprekinjeno in delujejo še sedaj.

Morda bi se dalo z malo dobre volje oživiti tudi orkester, četudi v manjšem obsegu. Kolikor nam je znano, se je v tem pogledu trudil že dirigent g. Drago Sproč, žal pa ni našel dovolj razumevanja. Uverjeni smo, da bi bilo obdnstvo danes za koncerte hvalnejše kot kdajkoli poprej, oblastva pa bi šla godbenikom gotovo tudi na roko v danih možnostih.

Znano je, da imajo Kostanjevčani svojo godbo na pihala. Kaj pa Novo mesto? Ali naj zaostaja za Kostanjevico? Ne vemo sicer, ali so instrumenti trenutno na razpolago. Bilo pa jih je dovolj. Naj bi se ustanovila vsaj mestna godba na pihala. In če

ne bi šlo drugače, naj bi se tej priključili tudi novo osnovani o. d. oživeli orkester.

Ker imamo tudi dobrih pevcev dovolj, bi stvar gotovo uspeła, ako je še kaj idealizma in ljubezni do naše pesmi in glasbe sploh. Ako ljubljana kulturno ne počiva, bi tudi Novo mesto ne smelo, saj ima vendar naslov dolenejske metropole. Ako se danes v splošno zmaterializiranem svetu še cenijo duhovne vrednote, sta ravno glasba in petje, ki človeka dviguje iz vsakdanje borbe za materialni obstoj do onih višin, ko človek priznava še nekaj več kakor polno skledo in poln kozarec.

Prijava vina

V smislu uredbe Pokrajinskega prehranjevalnega zavoda o ureditvi preskrbe z vinom, so dolžni vsi pridelovalci vina prijaviti vsakoletni pridelek najkasneje do 20. novembra t. l. Predmetne prijave dobijo pridelovalci v tajništvo tukajšnje občine.

Vse vino pri pridelovalcih je pod zaporo. Od zapore je izvzeto edino le vino za potrebe družine in oseba pridelovalca gošpodarstva, in sicer 100 litrov letno na osebo. — Za vsak prevoz in nakup v pokrajini je potrebna nakupnica Prevoda. Ta predpis velja seveda tudi za gostilničarje. Kar se tiče cene vina pri pridelovalcih, so le te določene z odločbo Pokrajinske uprave, ki je objavljena v dnevnikih z dne 10. septembra 1944: za navadna namizna vina (cvček, črnina) 3 lire za hl. stopnjo alkohola; za sortirana finejša vina 3,50 lire za hl. stopnjo alkohola franko klet prodajalca-producenta brez trošarin.

Poljski pridelki, ki se oddajajo po premijskem sistemu za Prevod, se bodo prevzemali samo vsak ponedeljek in petek od 7. do 12. ure dopoldne.

Pokvarjeno meso je zdravju zelo nevarno

Le živinozdravniški ogled lahko odloči, ali je meso užitno, ali kakorkoli drugače uporabno

Primer tragične smrti treh članov Breskvarjeve družine s Spodnje Hrušice, ki so po do sedaj najverjetnejši domnevi umrli zaradi uživanja pokvarjenega prašjakega mesa, je resen opomin, da je potrebno, zlasti v sedanjih časih, posvečati mesu slabe kakovosti in dvomljivega izvora primerno pozornost. Črna borza dobavlja danes meso brez potrebnega obdelavega zdravniškega pregleda. Tudi prodaja takega mesa uhaja oblastvenemu nadzorstvu. Za mesno hrano je na drugi strani danes povpraševanje večje kakor ponudba. V taki in drugačni stiski se mnogi obotavljajo zavreči pokvarjeno meso in celo pogumno žival, ker upajo, da jim mogoče le ne bo škodilo. Potreba jih premami, da ravno proti lastni varnosti in zdravju.

Nedvomno je danes škoda velika, če korna žival pogine in njenega mesa ni mogoče uporabiti za hrano. Kljub temu ni pomoti, pokvarjeno meso in meso poginule živali je zdravju nevarno in lahko povzroči tudi smrt. Tega se mora vsak vedno zavedati in odločiti se ho težka. Le živinozdravnik more odločiti, ali je meso obolele živali ali poginule živali užitno in zdravju neškodljivo.

V rednih časih je za kakovost mesa skrbel živinozdravnik, ki je pregledoval zaklane živali na klančnici. Mesnice so bile pod stalnim nadzorstvom. Tako preždevanje zakanih živali in mesnic je v srednjem veku. Redno se je uveljavilo, ko je v prejšnjem stoletju znanost domala, da lahko vsebuje meso človekovemu zdravju nevarne zajedalce, ko so odkrili pri živali in človeku tuberkulozni bacil in ko je prodrlo spoznanje, da je potrebno izločiti v večjih mestih klančnice živali običnim klančnicam in izločiti za sebojno klanje. Prašjake meso je bilo že v začetku predmet posebne pažnje zaradi trihin in iker.

Smoter ogleda je, da s pokvarjenim in inficirano meso odstrani. Skrb za dobro kakovost mesa je tako daleč, da so nekatere države prepovedale uvoz mesa in mesnih izdelkov, za katere ne morejo zagotoviti zverga izvora. Ogled mesa je obvezen pred in po klanju. Če ob pregledu ugotovijo, da je meso zdravo, se meso živali in prepusti prometu in konsumu. Za človeško hrano neprimerno meso se zavre kolikor ni primerno za predelavo za tehnične svrhe. Pri bolni živali je lahko neprimerno za uživanje vse meso z maščobo vred ali pa samo posamezni organi. Pri mnogih ogledih ugotovijo, da je meso e pogojno primerno za uživanje. Tako meso je treba kuhati, pripraviti, nasoliti ali prekajati, da je užito.

Prisilni zakol živali je pogosto posledica tuberkulozne obolenja, obolenja za živalskimi zajedalci in za boleznimi, ki vodijo pri živali do zastrupljenja krvi. V zadnjem

primeru je uživanje mesa nevarno za človeka, ker se tudi sam zastrupi. Zastrupljenje povzroči strup bacila botulinusa ali pa infekcija z bacili paratubis, bakterijami enteritisa in z bacilom proteus vulgaris.

Botulizem je zastrupljenje, ki se pojavi po uživanju pokvarjenih mesnih izdelkov in zelenjavnih konserv. Znaki zastrupljenja se pojavijo po 26 do 36 urah. Bolnika napadajo krči, bljuva, ščipa ga v trebuhu, ima suha usta in grlo, zenice široke, kožo suho, včasih tudi dvojno vid. Ostane pa pri zavesti. V težjih primerih sledi smrt. Da se obvarujemo škodljivih posledic, moramo vse mesne konsere prekuhati. Bacil botulinus pogine, če je eno uro izpostavljen vročini najmanj 80° Celzija. Njegov strup izgubi pri zvišani toplini svojo moč. Smrdeče konsere pa je najboljšje zavreči.

Pri zastrupljenju z bacilom proteus vulgaris, ki pride na meso po zraku, bolnika zelo žene, napadajo ga krči in mrzlica. Pogostejše je zastrupljenje z bacili paratubis (zlasti po uživanju sirovega mesa), ki se pokaže s hudim črevesnim katarjem, drisko, bljuvanjem in naglim popuščanjem moči. Nevarno je tudi zastrupljenje z bacilom enteritis, ki ga lahko povzroči tudi uživanje pudingov, komprimirje solate in zelenjave v škafah. Smrt lahko nastopi v nekaj urah.

Meso je lahko škodljivo tudi drugače, ne samo v primeru, ko izkazuje zastrupljenje. Mnogo živali bolega zaradi zajedalcev, ki okužijo tudi človeka, ko jih z jedjo prenese v svoje telo. K takim živalskim zajedalcem spadajo trihine in iker. Trihine dobi človek, če je sirovo, nezadostno kuhano ali premalo pečeno trihinasto svinjsko meso in mesne izdelke. Podobno je z ikerami, ki so razvojna stopnja trakulje. Iker uniči kuhanje, pečenje in prekajevanje mesa.

Trihinoza je huda bolezen. Povzroča bolečine v želodcu in črevesju, krče, bljuvanje, hude prelive. Kasneje obolijo tudi mišice. Dihalne mišice otečejo in ovirajo dihanje. Pojavi se huda vročina, oslabele in tu in tam tudi kožni izpuščaji v lažjih primerih traja bolezen 2 do 3 tedne, v težjih pa 6 do 8 tednov. Do popolnega okrevanja pa preteče še precej dni in tednov. Za trihinozo umre tretjina na tej boleznih obolelih ljudi. Smrt jih pobere navadno po 4 do 6 tednih.

Pri zastrupitvah s pokvarjenim mesom priporoča prva pomoč 1 kavno žličko tanina na pol litra vode, črno kavo, črno vino, ruskii čaj, čaj iz hrastove ali pa vrbove skorje. Zastrupljenca polivamo z mrzlo vodo in ga na umeten način prisilimo k bljuvanju. Če je nezavesten, poskusimo z umetnim dihanjem.

nost, da se njegov sin zveže z Emino hčerko, kar se v Stefanu in Emi vzbudi — po Henriettini smrti — stara ljubezen. Toda Stefan ni več lahkoživ Oger, njegove misli vrtinčijo druge žetle in Napoleonova velika pustolovstva ga tako zadržijo, da ubedi Emi in vsem drugim zapletljajem s tem, da se pridruži Napoleonovi vojski na njenem pohodu v Rusijo. In: »Napoleonove čete so se vračale razčepane in klavirno poražene. Simon in Arnold sta prešla vest, da so našli njunega očeta barona Stefana Hernata, Ogra, zmrznjenega v zasneženih ruskih stepah.« Kakor nekrolog temu ognjemetu Mačžaru zavzame zadnji stavki prvega dela Timmermansove kronike: »Stefan Hernat. Pojavil se je iz daljine puste in vzel sijajno kakor svetla zvezda, se boril in ljubil kot junak, kot mož omamljen ženske s sijajem in mehko glasbo svoje domovine, zdaj pa je zvezda ugasnila daleč v neznani, zasneženi ruski pustinji. Toda ostale so še njegove gosli in njegovo ime, ki je še vedno zvenelo: Stefan Hernat.«

Drugi del je najobsežnejši in opisuje življenje obeh Stefanovih sinov Arnolda in Simona; brata sta po opredeli prihodnjara Adriana Ruytenbroecksa »čez sredo prežetoz Stefan«. Prvi je sanjač, navdušen za jutrove dežele: sam si dá po vrnitvi iz Orienta postaviti sredi domače pustinje grad v jutroveskem slogu, vendar ga nikdar ne dogradi. Arnold je za življenje in zanos za ljubezen. Pri obeh bratih se pojavi očesna bolezen, toda Arnold si jo oozdravi v Orientu, baron Simon pa se čedaje bolj pogošča v slepoto, dokler mu vid ne ugasne popolnoma. Še kot slepec je viden osvojitvi lepotic, ki jo je privedel na grad brat Arnold in katero je Simon videl, preden je od kraja oslepel; zaradi tega dejanja se ogročni Arnold zgubi v svetu in se ne vrne nikdar več domov, krivda, ki posledje neugnano teži Simonovo

vest. Toda Ana Liza, ženska sumljive preteklosti, je preveč ženska, da bi bila stanovita, zato se dá speljati po slikarju Charobinu, ki pride na Simonov grad slikat. Oslepel baron se napolnidel potolaži s padlo hčerko svojega prihodnjara Ruytenbroecksa, lahkoživca simpatičnega Flama, ki sodi med najzanimivejše osebe v romanu in čigar življenjska drama nas bolj presune kakor Simonova slepota. Med osebami, ki nas v tem delu romana posebno zavzemajo, je tudi kovačeva hči Lucie, ki jo mori strastna ljubezen do barona Simona. Baronov zakon s hčerko pokojnega prihodnjara je srečen, rodi se mu sin Karl Ivan, kateremu velja posled vse skrb oslepelega lahkoživca, saj bo Karl Ivan nadaljevalec Hernatovega rodu. Tiste strani, na katerih opisuje pisatelj smrtnevarno bolezen mladega Karla Ivana, so v vsej kroniki Hernatovega rodu najmilitavnejša po svoji psihološki vsebini. In tako umrje nekkega dne radosni sin Stefana Hernata in se na smrtni postelji izpove ženi in otroku: »Vidva oba sta kljub vsemu osrečevala moje življenje. Vesel sem, da sem živel, čeprav sem v marsičem ravnal napak...«

Karl Ivan Hernat de Nivesdonck neugnano pričakuje strica Arnolda iz Jutrova, pri tem pa zapravlja na veliko, zbira starine, prireja razkošne love in pojedine in, kadar ga primejo njegove muhe, si prižge smotko z bankovcem za dvajset frankov. Ima svojo filozofijo o denarju: »Denar ni vreden pliskavega oreha... Če si lačen, ti diši tudi z maslom namazan kruh s čebulo prav tako dobro kot z maslom namazan kruh s kaviarjem. Denar ni sreča, edino srečen človek si lahko pomaga z njim.« Kakor drugi Hernati, ima tudi on srce v njem. Nemirna kri Stefana Hernata polje v njem, ne da mu miru: vedno hoče živeti neodvisno in zadostiti svojim muham, četudi se mu premoženje bolj in bolj krči. V njegovi bližini se neugnano sučejo meščani: to je njihova do-

ba, Jakob Verhoeven in mojster Pittoors sta taka tipa na razvojni poti v flandsko »jaro gospodov. Medtem pa baron propada, uničuje ga igralna strast, iz ponosa si ne nalaga dolgov, marveč prodaja vse, kar ima: še preden mu umre žena Flora, je že nizko spodaj, še malo, pa se bo moral s hčerko Klementino, pri kateri niso vse kolese v redu, preseliti v meščansko hišo in od tam pozneje na stanovanje in hrano k neki trgovki, ki je ponosna, da ima pod streho barona, kar pa je ne ovira, da bi ga ne izkoristila. Navsezadnje njegovo avastvo hči zapelje domači sin, baron postane neznanosno ogoren in preiti, da bo zapeljivca ubil; tako temu lahkoživcu ne ostane drugega, kakor da se nemudoma reši v Ameriko. Docela ubožen, strd in naveličan življenje, vzplamti baron znova, ko se hčeri rodi sin, ki bo nadaljeval Hernatov rod. In ko takole razmisli o svojem življenju in o svojem rodu, de mojstru Pittoors: »Kako čuden je tok življenja, mar ne?... Če vse to premisliš! Veličastno je kakor gradnja zvezdnatega neba... Često jih primerjam med seboj, zvezde in ljudi... vsak človek in vsaka zvezda ima svoje mesto... daje svojo luč, zasije in ugasne... Ni moči reči, da bi bilo lepo; pa tudi ne grdo, samo veličastno, je mogočno, in kakor koli že nepopolno... Simfonija, toda nedovršena simfonija... pa če živimo in čakamo še tisoč let, konca ne bomo silili nikoli.« In ob teh besedah si ubožani baron ponosno prižge smotko z dvajsetakom, ki bi ga s stališča praktične pameti tudi potreboval. Kajti življenje prav za prav ni v tem, kar je praktično, koristno in potrebno, življenje je vse kaj drugega. Hernatov rod je to občutil v krvi...«

Tako se z značilno grandseignersko gesto propadlega barona zaključijo kronika Hernatovega rodu. S tem romanom ni spisal Timmermans dela, ki bi se lahko primerjalo z velikimi vzori zgodovinskega romana, kakor so jih postavili zlasti

Spominjajte se rajnih z dobrimi deli! Darujte za Socialno pomoč!

Kronika

* **Ljudstvo s puško ob nogi.** »Kärntner Zeitung« poroča: Führerjev oklic je zadel v jugovzhodni župi Nemčije na posebno močan odmev. Tu se vsi ljudje zavedajo, kako velika je stiska v obsejnih ozemljih in kakšnih naporov zahteva domovina od prebivalstva. Pod vtisom razvoja vojaških dogodkov na jugovzhodu so se ljudje osvestili. Ko se je vojna na jugovzhodu približala meji nemške države, se je vse stajersko ljudstvo napotilo, da vzdolž svoje meje zgradi obrambne postojanke, ki bodo v primeru potrebe poslužile nemškemu vojakom. Na Spodnjem stajerskem in vzdolž stajersko-madžarske meje so na delu možje, žene in mladina, ki sodelujejo z vsem fanatizmom za koristi obsejnih ljudstva. V soboto so imeli v Gradcu na trgu Svobode zborovanje, na katerem je govoril Gauleiter dr. Uiberreither.

* **Nadzorovanje del na okopih.** Nižjednavski gauleiter dr. Jury nadaljuje nadzorovanje okopnih del na Gradiščanskem. Pri tem porablja priliko, da predloži vsem na okopih zaposlenim delavcem, ki so večinoma kmetijski ljudje, kako pomembno je tako delo. Prepričal se je o prehrani in zdravstvenem stanju zaposlenih in je doslej šestkrat nastopil na večjih zborovanjih. Može in žene je pomiril z nagovorom, da je gradnja jugovzhodnega okopa zgolj ukrep previdnosti. Kako dragoceno pa je tako delo, se lahko vidi povsod tam, kjer stoji sovražnik na mejah in ne more naprej. Gauleiter dr. Jury je navedel, da je natančno poučen o razpoloženju med ljudstvom, ker dnevno prejema številna pisma. Eno tako pismo, v katerem pisec prosi, naj bi se čimprej sklenil mir, je dr. Jury javno prebral, nakar je pojasnil: »Vojne nismo hoteli in je tudi ne moremo zaključiti. Bila nam je vsiljena z namenom, da bi nas uničili. Zato jo lahko zaključimo samo z zmago ali z našim uničenjem. V svetovni vojni je prišlo do grozotnega konca, ki mu ni bilo kraja. Zato tokrat ni mogoče prenehati, marveč je treba vztrajati ali propasti!«

* **Propustnice za potovanja na zapadno bojišče.** Vse osebe, ki potujejo v bližino zapadnega bojišča, morajo imeti od 16. oktobra dalje posebno propustnico, kakršna se dobi pri okrožnih policijskih oblastvih.

Iz Ljubljane

u— **Novi grobovi.** V častiljivi starosti je po kratki in mučni bolezni preminila trgovka in hišna posestnica ga. Kristina Rehar-Frisch. K večnemu počitku bodo rano spremenili v četrtek ob pol 15. iz kapele sv. Nikolaja na Zalah na pokopališče k sv. Križu. — Po težki bolezni je 17. septembra došel v 53. letu starosti inšpektor občine državne statistike v Beogradu g. Janes Selan. Zapustil je soprogo in hčerko. — V visoki starosti 88 let je umrla ga. Neža Izlaker. Pogreb bo v četrtek ob 15. iz kapele sv. Andreja na Zalah k sv. Križu. — Umrl je vojni invalid g. Anton Jesih. Na zadnji poti ga bodo spremenili v četrtek ob pol 16. iz kapele sv. Janeza na pokopališče k sv. Križu. — Za vedno je zapustila svoje ga. Katarina Teršek. K zadnjemu počitku jo bodo položili v četrtek ob 14. pri sv. Križu. — Pokojnim naj bo ohranjen blag spomin, njihovim soprogi pa izrekamo naše iskrene sožalje!

u— **Maša zadušnica** za pokojnim gospodom Vinkom Vabičem iz Zaleca bo v soboto 28. t. m. ob 9. uri pri glavnem oltarju v frančiškanski cerkvi.

u— **Maša zadušnica** v spomin na Gabra Bojana, dijaka III. drž. gimn. ob obletnici njegove smrti 27. t. m. ob 6. in v nedeljo 29. t. m. ob 9. v rumske cerkvi.

u— **Spored cerkvenega koncerta**, ki bo v nedeljo 29. t. m. popoldne ob 5. v trnovski župni cerkvi: 1.) Krek: Slavnostna za-

Opozorilo hišnim lastnikom

Uprava policije — oddelek za protiletalsko zaščito opozarja vse posestnike hiš na navedbo o dopolnitvi predpisa o protiletalski zaščiti, ki je razširjena na vse mestne predele Ljubljane, glede ureditve hišnih zaklenjic in izvršitve ostalih ukrepov hišne protiletalske zaščite, da v danem roku isto izvršijo. Proti kršiteljem te povelje se bo strogo postopalo.

Utrinki o kulturi

Kaj je kultura? Brskajoč po svojih starih zapiskih, sem nabral več tujih definicij: Kultura je nekaj, kar leži v podzavesti našega duha... Kultura je to, kar ti ostane v duhu, ko si vse naučeno pozabi... Kultura je neke vrste temeljna oprema našega duha; ona ni toliko v celotnem točnem znanju, ki si ga pridobimo, kolikor v nekakem splošnem duhovnem ozračju: dejal bi, v nekem duhovnem podnebnju.

To so sorodne definicije dveh mislecev, ki sta razmišljala o bistvu kulture. Mogli bi jim pridružiti še vrsto drugih. Najsi je slehera opredelba, ki skuša neke silno razčlenjen pojav staviti v pojmovni obseg enega stavka, že v načelu močno dvomljivo in le redko kdaj veljavna, je vendar v teh mislih nekaj, kar drži: da namreč znanje, samo razumsko znanje, ni še kultura v pravem pomenu besede. Da je namreč treba umevati kulturo mnogo širše: da so v njej poleg zavestnih tudi naše podzavestne sile, poleg razumskih spoznanj tako naša čustva in nagoni; da je kultura skratka nekaj močno zapletenega in globinskega, ne pa tisti površinski blesek, ki si ga lahko ustvari še tako plitka civilizacija. Kultura je nekak vsota vsega, kar smo postali po delni čustvenosti, z vzgojo izoblikovanih sposob-

igra, Mašek: Fuga na temo Aleluja (orgel); 2) Sattner: Vetal je Gospod — mešani zbor s spremljevanjem orgel; 3) Nedved: Ave Marija — tenor solo s spremljevanjem orgel. Poje g. Slanovec Vinko; 4) Hochreiter: Preludij v c-molu, Premrl: Zaigra na pesem »Zveličar nam je rojen zdaj (orgel); 5) Tomc: Sanctus in Benedictus iz latinske maše »V čast Srcu Marijinemu«, mešani zbor s spremljevanjem orgel; 6) Liszt: Na Oljski gori iz oratorija »Kristus« — bariton solo s spremljevanjem orgel. Poje g. Kos Marjan; 7) Tomc: Prošnja brezijanski Mariji, Sopran solo s spremljevanjem orgel. Poje gđ. Senegačnik Franja; 8) Händel: Aleluja iz oratorija »Mesija« — mešani zbor s spremljevanjem orgel. Vse tri zborove nastope bo izvajal cerkveni zbor župne cerkve sv. Cirila in Metoda pod vodstvom g. J. Hanca. Solo točke na orglah in orgelsko spremljevanje je prevzel skladatelj Matija Tomc. Koncert je namenjen za kritje stroškov za popravila trnovske župne cerkve, ki je pred kratkim pogorela. V ta namen se ob tej priliki zbirajo tudi prostovoljni prispevki. Začetek točno ob 5. popoldne.

u— **Kakor že toliko jeseni,** Vas tudi letos Vodnikov družba vabi v svoj krogi. Včlanite se čimprej, da boste takoj sredi novembra, ko izidejo Vodnikove knjige, prejeli naš letošnji knjižni dar: Vodnikovo pratio 1945 in roman »Pod križem mladega pisatelja Ljuzeta Zupanca. Članarina je določena na 38 lir.

u— **Ravnateljstvo drž. klas. g.mnazije** sporoča udeležencem nemških dečev, da je vse urejeno za redno nadaljevanje. Kdor želi tečaj nadaljevati, naj pride v četrtek ob 7. na dogovor v II. nadstropje u— **Knjižna tombola Zimske pomoči.** Malo knjižno zbiranje je v polnem teku. V nekaj dneh je bilo prodanih več sto srečk. Število knjig, dodelanih za to zbiranje, je omejeno. Kdor si hoče nabaviti poceni knjige, naj pohiti v Gradišče 4 in bo dobil za 100 lir 5 knjig. — Dvigajte dobič, ke knjižne tombole, da Vam ne zapadejo!

RAZSTAVA PROF. RADIN MILAN SALON KOS PREHOD NEBOTIČNIKA

u— **Za Zimsko pomoč** so darovali: tovarna Hrovat Co. v Ljubljani 50.000 lir; Ulrich Vladimir, Ljubljana, v počastitev spomina pok. Ogorela Ivana st. 200 lir; častniki, podčastniki in vojniki IV. bataljona Slov. domobranstva 3433 lir. Zimska pomoč se darovalcem najlepše zahvaljuje.

u— **Za Borovnico** so darovali: Kalmus Frida, učiteljica v pok. Ljubljana, v počastitev spomina pok. Ogorela Ivana st. 300 lir; neimenovani 2000 lir; Bonac Franc, Ljubljana, Bleiweisova 32, 5000 lir; šolska skupina Slovenskega domobranstva, 300 lir. Zimska pomoč se vsem darovalcem najtopleje zahvaljuje.

u— **Iz pisarne Socialne pomoči:** Združene opake dne 1. d. v Ljubljani so darovale namesto venca na grob člana uprave pok. g. Ogorela Ivana 500 lir. Za ta dar se Socialna pomoč najlepše zahvaljuje.

u— **Zahvala Slovenskega Rdečega križa.** Sedma četa Slov. domobranstva v Ljubljani (Sokolski dom na Taboru) je poklonila Slovenskemu Rdečemu križu 300 lir kot prispevek za begunce. Iskrena hvala!

u— **Pisalne stroje** dobro ohranjene, boljše znanke, kupi takoj po najvišji dnevi ceni trdka Everest, Prešernova ulica 44.

u— **Prva tiskovna pravda** po začetku vojne. Pred posebnim senatom okrožnega sodišča bi se morala večerjati tiskovna pravda. Vlada Država proti izdajatelju »Slovenske bilke« Antonu Podbevšku. Zadeva je naša javnosti znana. Vlada Država je objavila v »Jutru« nekaj členov, v katerih je kritiziral Podbevškovo zbirko pesmi in omenil »Slovenski liriki«. Podbevšek mu je kasneje odgovoril na način, ki se zdi Državi žaljiv. Zato je vložil tožbo zaradi žaljenja časti po tiskovnem zakonu. Pred začetkom razprave je skušal predsednik senata sos. Ledrčar oba nasprotnika poravnati, češ da so vsi češ da so najprimernejši forum za razizševanje takih sporov. Oba sta poravnavo odklonila. Podbevšek je izjavil, da se vložil proti Vlacu Državi zaradi smotljivih spisov, ki jih je napisal, proti tožbi, Državi

nosti, po pridobljenih navadah; po vsem znanju in življenjskem izkustvu, vendar dosega pravo stopnjo šele tedaj, ko se vse to v nas nekako uskladi, ko se ustvarilo našo osebnost: tisto zgoraj omenjeno duhovno ozračje in podnebje. Kultura je harmonizirajoče življenjsko načelo, nekaj, kar po naravi teži k skladu.

Da, tudi to, kar je na videt utonilo v naši podzavesti, kar se nam adi pozabljen, tvori skrito podlogo naše osebne kulture; ni namreč vseeno, kaj in koliko je šlo skozi našega duha, kaj je oralo in rahlalo tla naše duhovne ledine, kaj nas je notranje oblikovalo in kolik in kakšen je ta naš intelektualni, čustveni, čuten in izkustveni »fundus kulture«.

Potem ko bi vendar bilo pridobljeno znanje pogoj naše osebne kulture, četudi se je morda po dobrem delu že porazgubilo v pozabi. Da, nedvomno je to važno, toda nasproti intelektualizmu je treba poudariti, da ni edin potoj in ne edino javna substanca naše kulture. Tako zmotno gledanje je dolgo časa vodilo razsvetljska gibanja. V današnjem tragičnem, krvavem mrku obče kulture čutimo bolj kakor kdaj koli, da je kultura več kakor samo skupek znanja, pravna funkcija izoblikovanih razumskih in drugih sposobnosti, več kakor samo racionalizirana življenjska tehnika. Pri vsem velikem specialnem znanju in vsej dovršeni življenjski tehniki je mogoče, da se s kruto nazornostjo pokaže popolna odsotnost resnično kulturnih nagnob in dejanj. Tako, povsem civilizacijska obzraja je največkrat mati vseh destruktivnih prizadevanj, ki so jih tako polni zlasti revolucionarni časi. Resnična kultura ni monistični ali dualističen, marveč pluralističen pojav v notčinem smislu: ne zgolj razum, ne samo čuti ali čustva, niti ne samo nagoni ali volja, tudi ne samo nasprotje duha—materija, marveč skladna urejenost vseh teh spoznavalnih funkcij, skupek vsega, kar dajejo, obvladane duhovnih in snovnih komponent da celotne osebnosti,

SLOVENC — BERITE!

DIVIZIJSKIM GENERALOM RUPNIK
BOLJŠEVIZEM
ORODJE MEDNARODNEGA ŽIDOVSTVA

DOKUMENT PRETEKLOST!

General Rupnik svojim
častnikom

KRAGUJEVAC 1938

KNJIGO DOBITE V VSEH ZALOŽBAH
IN KNJIGARNAH

pa, da je poleg t... Zbe vložil pred okrajnim sodišče... Podbevšku se osebno tožbe. Senaj je po kratkem posvetoivanju odločil, da bo obe tožbi združil in je zato začetek razprave preložil.

u— **FORMICOT PASTILE** ZA DEZINFEKCIJO UST IN GRLA dobite v lekarnah.

Z Gorenjske

Niš omahljivosti in umikanja! Prišli petek je bilo v Celovcu zborovanje z govorom »Svobodna in nedeljavna Koroska«. Ob tej priliki je govoril pripadnikom Hitlerjeve mladine v imenu koroskih borcev SS stardarini vodja Maier-Kalbitsch. Najprej je razvil sliko bojev za osvoboditev Koroske, ki so imeli v začetku kaj malo izgleda na uspeh, pozneje pa so se vendarle pozitivno zaključili za nemško stvar. Kakor nekdanji koroski borci za svobodo, mora danes storiti svojo dolžnost vsa nemška mladina. Prav na mladini je leželo, da ne razočara voditeljev današnje države v pričakovanju, da bo ves nemški narod zastavljal svoje sile do srčnega zaključka vojne. Jasno je, da tekoče borbe ni mogoče zaključiti brez žrtve, toda Korosci v tej borbi ne bodo odločili in omagali. Korosci ne bodo odložili orožja iz rok, dokler ne bo zmaga dosežena, z njo pa vrnjen deželni mir. Pripadniki Hitlerjeve mladine so ponovili besede prisage, da bodo ostali nepremagljivi kakor gore ter bodo izpolnili svoje dolžnosti, ki jim jih nalaga današnji čas.

Pravni nasveti za prebivalstvo na Gorenjskem bodo na razpolago dne 28. novembra in 20. decembra v št. Viču ob Savi, dne 1. in 29. novembra ter 27. decembra v Radovljici, 21. novembra in 19. decembra na Jesenjakih, 7. decembra v Trzinu, 16. novembra in 14. decembra v Kamniku. Razgovori se bodo vsilje vršili v predhodnih urah.

Kmetijski tečaj za vojne izvalitve je bil pred dnevi končan. Zaključno prireditev je obiskal okrožni vodja Hauser, voditelj kmetov Sumper in predstavnik stranke Ogris. Predstavnikom oblasti je podal poročilo o izvršenem delu v tečaju ravnatelj Pichler kot voditelj zavoda. Udeležniki tečaja so izrazili, da se z uspehom sledili predavanjem, eden izmed tečajnikov se je

Ob alarmu takoj v zaklonišča

Uprava policije v Ljubljani, oddelek za protiletalsko zaščito opozarja prebivalstvo, da mora v primeru danega znaka za protiletalski alarm takoj zapustiti vse javne prostore in ceste in se nemudoma podati v najbližje zaklonišče. Osebe, ki ne bodo upoštevale obstoječih predpisov, bodo najstrožje kaznovane z denarno in zaporno kaznijo.

tudi zahvali predavateljem za nauke, ki so jih prejeli. Tečaj je navdal vse udeležence z novim pogumom in zaupanjem v bodočnost. Okrožni vodja Hauckel je poudaril simbol pluga in meča, ki je tako značilen za današnje razmere. V tem znamenju mora Nemčija podvzeti vse napore, da doseže zaželjene uspehe.

Na vzhodnem bojišču je padel 14. septembra višji desentnik Jožef Hudeist iz Celovca.

V Brežah na Koroskem je izgubil drvar Rajmund Krajnc sina lovca Rajmunda Krajncarja, ki je podlegel v nekem rezervnem lazaretu bolezni na pljučih.

V Celovcu so umrli: 58letni plavžar Jurij Oskalni, ravnatelj pomožnih uradov Maks Križ ter 44letni stražnik Aloiz Edlmüller. Na vzhodnem bojišču je padel mornariški naddesetnik Herbert Kancijan. Prav tako je pustil svoje življenje na bojišču desentnik Fred Mick.

Na 2 in pol leta je bila obsojena pred celovskim sodiščem 33-letna Roza Fröhlichova iz Lienz. V letošnjem juniju je prišla v Dravsko dolino, kjer je skozi hlevsko okno vlomila v neko kmečko hišo, iz katere je odnesla 6 kg slanine. Sodišče je spoznalo njeno krivdo ter jo obsodilo na 30 mesecev ječe.

S štajerskega

Smrt na bojišču. Na italijanskem bojišču je padel davčni inšpektor Evgen Gozdnik. Na vzhodnem bojišču je padel inž. Erik Kohne, Savinjski rojak desentnik Ladislav Schopper iz št. Petra v Savinjski dolini je padel na vzhodnem bojišču.

Vedno nove nesreče z eksplozivi. Navzlic svarilom in številnim tragičnim primerom nikakor nečeno ponehati nesreče zaradi eksplozivnega materiala. Dva učena neke graške šole, 12letni Rolf Kren in 11letni Bertram Stampfer, sta našla eksplozivno kapico, po kateri sta tolkla s kemnom tako dolgo, da je kapica eksplodirala. Drobci so pri tem odrgali Stampferju dva prsta na desni roki ter ga poškodovali tudi na obrazu. Se mnogo hujeje poškodbe pa je dobil Kren, ki mu preti nevarnost, da bo zaradi eksplozije izgubil vid.

Pri stroju za rezanje krme se je poškodoval šletni Oto Theisl iz Smarja pri Jelšah. Požlil je roko v stroj in rezilo mu je odrezalo več prstov. Oddalil so ga v graško bolnišnico.

Smrtna kosa. V Gradcu je umrl upokojenec Ludovik Maček. Zapušča brata, sestro in druge sorodnike. — Prav tako je umrla 19. oktobra Karolina Miklavova, ki zapuška moža in hčer. Njene telesne ostanke so upeličili v graškem krematoriju. — Na karpatškem bojišču je padel inž. Rajmund Peter iz Grača.

Iz Trsta

Prepoved sekanja drv. Zupar na Reki je odredil v sporazumu z nemškimi oblastvi strogo prepoved sekanja drv v občinskih ter zasebnih gozdovih, parkih ali mestnih drevoredih. Lastniki gozdov smejo sekati v svojih gozdovih šele po predložitvi zadevnega načrta pristojnemu občinskemu uradu.

Smrtna kosa. Te dni so umrli v Trstu: 38letna Marija Grizon, 58letni Anton Legović, Lucija Lagoj in 86letni Andrej Avber.

Padla železniška miličnica. V izpolnjevanju svoje dolžnosti sta umrla železniška miličnica 20letni Karmel Rovatti iz Trsta ter 23letni Ernest Da Ros iz Vidma. V Trstu je bil sveden pogreb, ki ga je vodil kaplan železniške milice.

Himen. Poročili so se tri dni v Trstu poljski čuvaj Guido Bembi in gospočinja Marija Valkovič, uradnik Karol Peterca in gospočinja Marija Serdonio, uradnik Jožef Pegan in šivilja Blianka Defarici.

Vsak dan neizgode. Avto je povozil v ulici Sv. Justa 6letnega Ceditja Ercolanija. — Zlomljeno levo nogo ima 73letni Anton Vigoli iz Industrijske ulice 6, ki je padel po stopnicah. — Razne poškodbe je dobila pri padcu 81letna gospočinja Emilija Perini. V Gaterjevici ulici se je ponesrečil 67letni Ivan Antončič. — Izkupil jo je med prepričim z nekim znancem 61letni Henrik Milini iz ulice Poncdares 5. — Na nosu ima poškodbo 56letni Alojz Marcuzzi, ki ga je nabukal 62letni Henrik Angeli. — Ponesrečenci se zdravijo v glavni tržaški bolnišnici.

Spominjajte se rajnih z dobrimi deli! Darujte za Socialno pomoč!

Beleznica

KOLENDAR

Četrtek, 26. oktobra: Evarist.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matka: Ples s cesarjem
Kino Sloga: Med Hamburgom in Haiti
Kino Union: Njeno življenje
Kino Moste: Premiera.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9.
Mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20. Mr. Murrayar, Sv. Petra c. 78.

Zatemnitev od 17.30 do 6.15

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

Ker se je nekajkrat ponovilo, da so bile predstave v gledališču prekinjene zaradi alarma v zadnji tretjini predstave, bo naslednji začetek vseh predstav v Operi in Drami v delavniški eno uro prej, t. j. ob 17. uri. Če traja alarmno stanje eno uro ali manj, se bo predstava 10 minut po končanem alarmu nadaljevala.

DRAMA

Četrtek, 26. oktobra ob 17.: Jakob Ruda.

Red D.

Petek, 27. oktobra: Zaprt.

Sobota, 28. oktobra, ob 17.: Kar hočete.

Red Sobota.

*

Med posebno tohtne psihološke igre Can-karja »pada« Jakob Rudac. Predstavlja dramo sebičneza-omahljivca, ki šele kasno spozna pravo pot in sprejme usolno po-vračilo za storjene krivice nase.

Krstna predstava izvršne slovenske drame. V torek 31. t. m. bo prvič izvedena Marija Skarana trilejanska drama »Septembere«. Dejanje ima za smot tragedijo starajoče se žene in njeno jensemsko ljubezen. Godi se v sedanosti in je hkrati slika današnjega družabnega življenja iz boljših meščanskih krogov. Delo je zrealiziral M. Skrbinšek.

OPERA

Četrtek, 26. oktobra ob 17.: Mignon. Red

Četrtek.

Petek, 27. oktobra: Zaprt.

Sobota, 28. oktobra, ob 17.: Clivia. Opera-ta.

Premiera. Red Premierski.

*

Thomas: »Mignon«. Ta opera, ki vsebuje znane arije, spada med posebno popularna dela operne literature. Romantična zgodba služi kot osnova za libreto, ki ga odlikujejo pevne arije in lirčna razpoloženja.

Nov tenorist v operi N. Dostala: »Clivia«. Pri premieri »Clivia«, katere premiera je predvidena v kratkem, se bo predstavil občinstvu tenorist Anton Koren, ki je bil lansko sezono član zagrebškega gledališča. Pel bo glavno moško partijo, Judana Daniga. Razen tega bo nastopila prvič v operi Vilma Bukovecova v glavni partiji Clivje, ki jo pozna občinstvo že kot Siebja v »Faustu« in Karolko v »Jenufu«. Muzikalno vodstvo ima S. Hubad, režijo E. Frelih, koreografijo: mž. P. Golovin.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje

RADIO LJUBLJANA

ČETRTEK, 26. OKTOBRA

7.00—7.10: Poročja v nemščini. 7.10—9.00: Jutranji koncert. Vmes od 7.30 do 7.40: Poročja v slovenščini. 9.00—9.10: Poročja v nemščini. 12.00—12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročja v nemščini in slovenščini. Napovedi sporeda. 12.45—14.00: Salonski orkester vodi A. Dermelj. 14.—14.15: Poročja v nemščini. 14.15—15: Prenos osrednjega nemškega sporeda. Od dveh do treh — glasben meh. 17.—17.15: Poročja v nemščini in slovenščini. 17.15—18.00: Iz daljnih krajev. 18.00 do 18.30: Dežela lepih zvokov. 18.30—18.45: Glasb. medga. 18.45—19: Narodopredavanje. Boris Ore! Jesen. 19.—19.30: Ste že poljubljali v temi? 19.30—19.45: Poročja v slovenščini. 19.45—20.00: Aktualno predavanje (prenos). 20.00—20.15: Poročja v nemščini. 20.15—21.00: Prenos osrednjega nemškega sporeda: Radijski koncert, dirigent Artur Rother. 21.00—22.00: Kako vam ugasja? (Prizori iz spevoigre »Bog iz Seraja«). 22.—22.15: Poročja v nemščini. Napovedi sporeda. 22.15—23.00: Večerni koncert. Radijski orkester vodi D. M. Šijanec. 23.00—24.00: Glasba za lahko noč.

Aristide Maillol

V Banyul-sur-Mer je umrl nedavno kot žrtev avtomobilske nesreče 83letni kipar Aristide Maillol, eden največjih sodobnih kiparjev sploh. Umetnik je prišel v domači kraj in je tu po volji nesrečnega naključja sklenil uspešno in bogato življenjsko pot. Maillol se je bavil izprva s slikarstvom, nato je izdeloval osnutke za slike na preprogah, šele s štiridesim letom se je poizkusil v kiparstvu in takoj dosegel lep uspeh. Okrog l. 1900. je opozoril nase s kresniimi majhnimi terakotami, ki so navdušile Rodina. Na Maillovih plastikah ne opazamo nič slučajnega, površno navzvenega: vse je natanko premišljeno, pretehtano in doganano, in vendar ne v škodo izrazito umetniškega učinka, ki se kaže v čudovitem ritmu linij in življenjski ali figuri. Maillol je zaslovel v nozemstvu, zlasti v Nemčiji, se prej nje v domovini. V plastiki Francije je zavzel po Rodinov smrti nesporno prvenstvo.

Zaviski

Včerajšnji »Donesek k življenju Janeza Gregorinca« je po krivdi tiskarskega škrtat izšel brez pisneve šifre L.

Razstava slik Filippa de Pisis v beneški »Piccola Galleria«. Iz Benetk smo prejeli katalog razstave, ki jo je nedavno priredil v odnodi »Piccola Galleria« sloveči italijanski slikar Filippo de Pisis. Kakor znanjo, je ta mojster spisal uvod v monografijo o slovenskem slikarju Zoranu Mušiču, ki je tudi razstavljaval v navedeni beneški galeriji. Razmeram vojne časa prilagojen katalog je izšel na osemih straneh in prinesel poleg štirih primerov de Pisisove umetnosti članek Virgilija Gnidija »Govor o slikarstvu«, dalje sestavek Gastona Bredda »Beseda zbirateljnega in nekega kritičnega glasov o umetnosti Filippa de Pisisa. Že teh nekaj slik, kar jih je reproduciranih v brošuri, nam kaže vzlike pomnkanju bistvene kvalitete podob, t. j. harve, de Pisisovo poduhovno umetnost v oblikovanju vedut in arhitektonskih lepot.

Tinaburah — pojutrišnjem...

Če si se vrnili iz afriške stepe in goščave v Evropo, te v večini primerov vprašajo, da li te je gnal kdaj kakšen nosorog in da li si videl na drevesu gorilo. Vse ti nič ne pomaga: doživeti si moraš grozotne pustolovščine z divjimi živalmi. Skratka, težko ti je ostati pri resnici, kajti ta ne vleče posebnosti.

Saj tudi ni zanimivo, da si se malih živali — muh — najbolj bal, namesto da bi se tresel pred kačami. Tu pa tam naletiš morda na umevanje, če poveš kaj o mikrobni nadlogi. Če pa poveš, da si se najbolj bal neke besede in da si zavoljo nje najhuje trpel, ti ne bo nihče verjel. In vendar je tako! Ena sama beseda stane Evropeca v Afriki živčni mir, zdravje in veselje do življenja. To je čarovna beseda in vsak domaćin zna z njo sijajno čarati. Beseda se glasi, preprosto povedano, »tinaburah« in pomeni po naše »poptutirnjem«. V njej je obsežena vsa filozofija zamorskega plemena, v njenem znamenju se odvijata vsa življenja na črni celini. Belokozec, ki živi v afriški goščavi, se bori do svojega konca proti njej, ali pa se vda njeni vsemoččnosti. Mimo nje pa ne vleče posebnosti.

Na hlače je treba čakati več mesecev

V Conakryju se je udeleževal zamorski krojač, ki si je bil vtepel v glavo, da bo oblačil belce. Sedel je pred svojo kočjo ob robu ceste, enako njegovi štirje pomočniki. Na rogovnicah je ležalo vsakovrstno blago in orodje v divjem neredu in ves krojaški salon se je bavil s kajenjem. Hotel sem osebno pogledati, kaj je prav za prav z mojimi hlačami in srajcami. Krojač Vazali je kar poskočil, zagrabil je neke škarje in se naslonil na zavoj blaga. Eden izmed pomočnikov je planil k živali, nemu stroju in ga pogoltnil z nogami, kakor da je zblaznel. Vsi so bili mahoma na moč zaposleni. »He, Vazali, kdaj dobiš končno svoje stvari?« — »Gospod, delamo podnevi in ponoči. Nobeno oko se ne bo zaprlo, dokler ne bodo tvoje hlače dogotovljene. Te pse, te sinove hijen pobijem do zadnjega, če ne bodo delali!«

Pri tem je bobnal s škarjami enemu izmed črnih šivarjev po glavi, kar je ta sprejel, kakor je bilo viliči, s posebnim veseljem. »Gospod, jutri lahko zanesljivo poskusiš. Pogledaj svoje hlače!« (Pri tem mi je molel neke čudne kose blaga pod nos.) »Treba jih je samo sešiti. Če pa ne bodo do jutri končane, bodo popolnoma sigurno za tinaburah.«

Takrat sem bil še zelen. Čez mesec dni sem prišel znova v Conakry in malo besno sem se podal do krojaškega salona. Vazali mi je prišel veselo naproti, kazal mi je dvojce hlače, ki na žalost sicer niso bile moje, pač pa dogotovljene. Tinaburah lahko pride moj boy in vse skupaj odnese. A tudi moj boy se je namenil oditi šele poputirnjem tja. Ko sem nekako spet prišel v Conakry s pošteno gorjačo, da bi na Vazali-jevi glavi raztreščil pojem tinaburah, sem naslednji dan tončno prejel vse stvari. Bile so hlače za ljudskošolske otroke in srajce za predpotočne velikanke. Vazali se je retil na vso moč, da je nedolžen. Zgodilo se je v naglici. Tako naglo ne more pač nihče delati, toda do tinaburaha bo vse urejeno. Stisnil sem svoje zobe in prvič se mi je zaslutilo, da je tinaburah za domačine neobhodna življenjska potreba.

Kapitan Gama Sisa

Dolgo sem se z uspehom upiral tinaburahu, nazadnje je tudi zame odbila ura. Nekdo sem se odpravil na kratko pomorsko potovanje. V Conakryju sem najel motorno jadrnico, ki bi me naj popeljala do naše plantaže. Riž, sodi z vinom in valovita pločevina so bili tovar, jaz pa sem bil med tem po sili za potnika. Treba je bilo dolgih pogajanj, prelen sva se zmenila z Gamo Siso, zamorskim kapitanom. Gama Sisa je vedel natančno za vhod v Morebajo pri Matakongu; trdil je, da pozna vse vasi ob reki in da je tam doma kakor v svoji suknji. Nazadnje sem ga vprašal, kdaj bomo dospeli v Madineh. »Tinaburah, gospodi!« je odgovoril črni pomorščak.

Ze prvi trenutki na umazani motorni žaluhi so bili povsem v znamenju tinaburaha. Najprej je manjkal kapitan in posadka — dva moča — je šla, da ga poišče. Potem je prišel kapitan in spet odšel, da poišče moštvo. Nato sem odpisal oha svoja boja, da poiščeta vso tolo. Sprva nista niti hotela, češ do tinaburaha se bo do itak vsi vrnili. Na koncu so bili vsi proč in jaz sem se vrnil v hotel, da bi se z vinom maščeval nad tinaburahom. Naslednji dan smo le odpluli. Črnci so bili ponosni na to, da so se pri čolnu vendarle vsi dobili.

Pk-pk-pk je kašljal motor in čoln se je pozibaval skozi dolge valove Atlantika. Sedel sem na krovu, drugega prostora ni

tako ne bilo, in sem se potapljaj v mrke misli. Toda sonce, lepo morje in vsakovrstne pijače, ki sem jih imel s seboj, so me spravili kmalu v boljše nastrojenje. Kapitan je ležal za svojim kriminalnim kolesom in ga ravnal s prsti ene noge. Enako so počivali člani posadke in moja služabnika. Vse je objemal veliki pokoj.

Motor se ustavi

Morski volkovi in leteče ribe so spremljali našo ladjo ter skrbeli za nekaj razvedrila. Nenadno je nehal motor pokasljavati. Izdihnil je bil svojo dušo. Kapitan se ni zganil. Oba moča posadke se nista zganila. Moja služabnika se nista »menila za dogodek, ki ga je Alah hotel.

»Prekleta topla! Ali boste pogledali, kaj je z motorjem?« sem zatulil nagne. Takrat so planili prestrašeno pokonci, pričeli rokavati s cunjami in ključi okrog motorja ter obstali pred neresljivo uganko. Čez kakšno uro sem si dovolil vprašati, kdaj bo motor spet v redu. Eden izmed zamorcev je menil z nedolžnim obrazom: »Kmalu, gospod, kmalu! Do tinaburaha bo gotovo že delal pk-pk-pk...«

Motor se tudi do tinaburaha ni zavrtel, vreteno pri črpalci je bilo zlomljeno. Ukazal sem, naj razpnejo jadra, pa čoln ni hotel potovati, ker ni bilo skoraj nobenega vetra. Tok ga je gnaj proti odprtemu morju. Črnci so se v spoznanju stvari ulegli, kadili so in bili veseli, da ne morejo ničesar. Obvladal sem se in vprašal Gamo Siso, da li se bo po njegovem mnenju veter dvignil vsaj do večera. »Prav gotovo, gospodi!« je odgovoril. »Prav gotovo, če Alah hoče. Vselej, odkar svet stoji, če Alah pošlje veter. Prav gotovo pa bo veter zavel do tinaburaha.« Zgrudil sem

se na krov in se bavil s svojim besom proti tinaburahu.

Toda veter je bil tokrat dostojen, zavel je kmalu. Čoln je lepo plul. Čez noč smo morali seveda do kopna, kajti v temi kar marijo duhovi, nikar pa ne kakšen pošten kapitan. Našli smo majhen zatok in zjutraj smo tičali točno na pesku, kajti bila je oseka. Tinaburah — voda se bo že vrnila. In res se je vrnila. Potem smo krmarili vzdolž obale. Bil sem miren in sem računl, da pridemo do popoldneva k »Zlivu Morebaje. Izliv se ni pokazal, našli pa smo majhen zatok, ki je bil točno kilometer oddaljen od prejšnjega zatoka. Zbesnel sem. Kapitan in moštvo so zbežali takoj za palme na peščini. Moja služabnika sta se spravila na varno. Ostal sem v čolnu edini vladar.

Ne pomaga nič!

Po dolgem, razburjivem pogovoru mi je Gama Sisa zagotovil, da je tok proti nam, da pa bo nastal močnejši veter, in sicer kmalu, prav gotovo pa do tinaburaha. »Tinaburah!« sem zaječal, legel na svoje rogovnice in se začel opijati z malinovim špiritom, dokler mi ni postalo vse skupaj »tinaburah«. Štiri dni smo se vozili proti toku pred izlivom Morebaje in nismo prišli nikamor. Končno se je dvignil veter in smo se premaknili naprej. V izlivu reke pa je slovit; kapitan Gama Sisa nasledel na spino, moji živali so bili napeti, da bi se najrajši pretrgali. Zelo zadržano sem vprašal mojstra vse navigacije, kaj misli napraviti. »Gospod, majhen vihar bo prignal velik val in val nas ponesse preko sipine.« je odgovoril in dodal: »Če Alah hoče, še danes, če ne pa zagotovo do tinaburaha.«

Ali so psi razumni?

Skupina ljubkih psov na razstavi

Ne samo gozdarji in lovci, tudi drugi ljudje se radi pogovarjajo o tem, kako pametni so njihovi psi. Včasih pripovedujejo naravnost čudovite stvari. Marsikaj je seveda lovska latinščina, a tudi če to prezremo, ostane še mnogokaj, kar govori na videz za razumnost teh domačih živali.

Pes v vojaški službi

Na videz, kajti če pogledamo malo globlje v takšne primere, se nam izkaže, da je na dozdnevni pasji razumnosti le malo stvarnega.

Dejanja, ki izvirajo po vsej podobi iz razumnosti, se dajo razložiti običajno s podedovanimi nagoni, ali pa so posledica dresure. Kar pes baje s pametjo naredi, se da preprosteje pojasniti, če mu ne poizkusimo človeških lastnosti, kakor se tako rado dogaja, in pa motivov, ki so mu bili v resnici tuji — pravi v nekem članku znameniti živalski psiholog prof. dr. H. Wobhold.

Nihče ne bo imel pač ničesar proti temu, če psa, ki je potegnil otroka iz vode in mu rešil življenje, pohvalimo ter nagradimo. To si je žival nedvomno zaslužila. Tola dogodilo se je že čisto, da je pes potegnil iz vode najprvo pokrivalo, ki je plaval poleg potapljajočega se otroka, ga odločil na breg in se pogoltnato še enkrat v vodo, da »reši« tudi otroka. Žival se je bila naučila pač donajanja (aportiranja) in donesla je klobuk in nato otroka, kakor je bila prej stokrat napravlila s kosom lesa. Zanj ima pač klobuk, kos lesa ali otrok isto vrednost, a kakšno svrbo ter učinek ima njegovo dejanje, ga ne zanima. Če zdresiramo psa, da poskoči na poziv »hop!« čez palico, bo nazadnje skakal v višino že na sam poziv, ne da bi mu pridržal palico. Beseda sproži v njem neko določeno, privzgojeno mo reakcijo.

Pse lahko naučimo da pritisne na ključko karkoli vrta in jih tako odpre. Če se vrača odpirajo nazven, se po pritisku na ključko sama odmaknejo, zlasti ker pri-

Okrog sipine se je podil trop morskih volkov; Sarifu je naznanil, da ni več ne jedi ne pijače na krovu. Sonce je žgalo in bilo nam je zelo neudobno. Črnci so tolažili drug drugega s tinaburahom, jaz pa sem prebodel enega izmed sodov s toplim črnim vinom in poskušal na tinaburah pozabiti. Dva dni smo živeli od vina in upanja v tinaburah. Potem se je prignal, kakor je Alah hotel, mogočen val, vzdignil čoln in ga odnesel na globoko morje. Gama Sisa je od veselja žarel.

Potem smo se peljali po široki reki nazgor, dokler se nismo zvečer po Alahovi volji prekucnili v malem madineškem pristanu. Gama Sisa je bil dovolj spreten za ta manever. Zavozil je tako umetno proti pristajalnemu mostu, da smo morali steči vsi skupaj na drugo stran čolna, da bi se ne prekucnili. Toda valovita pločevina je zdrnila z nami vred v vodo in jaz sem se dvignil kakor nekakšen bog maščevalec iz obrežnega blata. Gama Sisa je stal divje kričeč na mostičku, tulil je zavoljo svoje krasne ladjice, preklinjal svojo posadko in trdil, da je samo moja naglica kriva, če leži sedaj vse skupaj v vodi. To je bilo za moje, od tinaburaha načete živce preveč. Planil sem na poblazenega zamorca in ga po vseh pravih pretepel, dokler se ni popolnoma pomiril. Držal sem ga za vrat in ga vprašal z zadnjim ostankom udarčnosti, kdaj misli spraviti vreče z rižem in ostali tovor iz vode. »Gospod,« je zastokal, »do tinaburaha, do tinaburaha bo vse v redu.«

Tedaj sem ga ostavil in odkorakal skozi noč proti plantaži. Tinaburah je bil močnejši od mene. Prepada med črnim in belim, med današnjim in pojutrišnjem dnem ne bo nihče nikoli premostil.

F. Birke.

naučim, da najde naposled tudi vrata v stranični steni, si jih odpre in se poda ven, toda če položi mесо tik pred mrežasto steno, ki nima vrat, pritiska in praska po mreži cvili in laja in ga na noben način ne pripravi do tega, da bi si poiskal drug izhod. Pogled na mесо ga je, kakor pravimo, »začaral«, da se ne more odtrgati od njega in si poiskati vrata.

Dresurni uspehi so togli.

Priučeni pes ravna povsem avtomatsko in pri tem ne razmišlja. Lahko je pripraviti žival n. pr. do tega da odla predmet, katerega si ji vtakni v gobec, tej in tej osebi. Zaman pa bi si prizadeval pripraviti jo do tega, da bi jo oddala osebi, n. pr. kakšnemu družinskemu članu, ki jo imenuješ po imenu. Prav tako pogosto jo potem odloži pred pravo, kakor pred nepravo osebo. Imen družinskih članov torej ne zna razlikovati.

V nekem primeru so psa naučili, da je odnašal razne predmete neke deklici, ki je ležala bolna v prvem nadstropju. Predmet so mu dajali z naročilom: »Odnesi to Mikiki!« Čez tedne je Mikika oziravala, igrala se je na vrtu s psom. Gospodar mu je izročil časniki z naročilom: »Odnesi to Mikiki!« Čeprav ga je Mikika pravkar božala po glavi, jo je pes zapustil, stekel v hišo in po stopnicah v prvo nadstropje, kjer je časniki položil na posteljo. Če so mu rekli: »Išči Mikiko!«, jo je iskal za drevci, kjer se je rada skrivala, pa čeprav je ob pozivu stala poleg njega.

Žival reagira pač na povelje, ki mu ga daš, ne ve pa, kakšen pomen ima prav za prav to povelje.

Razume le to kar mora na povelje izvršiti, toda pri tem si ničesar ne misli.

Vedno se moramo zavedati, da je pes pač pes in ne človek ter da ni prav, če hočemo njegovo ravnanje meriti s človeškimi merili in mu podikati človeške sposobnosti — pa naj se nam včasih še tako dozdeva, kakor da bi takšne sposobnosti imel.

Koliko konj je na svetu?

Statistike navajajo, da živi na svetu nad 107 milijonov konj. V to število pa niso všteti divji konji. Približno tretjino konjskega bogastva na svetu poseduje Rusija, namreč 34 milijonov živali. Na drugem mestu so ameriške Zedinjene države, na tretjem pa Argentina. Vse te tri države skupaj razpolagajo z nad 54 milijoni konj. V Nemčiji imajo 3,7 milijona konj, tako da je Nemčija po številu konj na šestem mestu med svetovnimi državami. V primeri s prebivalstvom ima največ konj Argentina, kjer pride skoro na vsakega človeka en konj. Na Kitajskem pa so stvari obratne in pride en konj komaj na 400 ljudi.

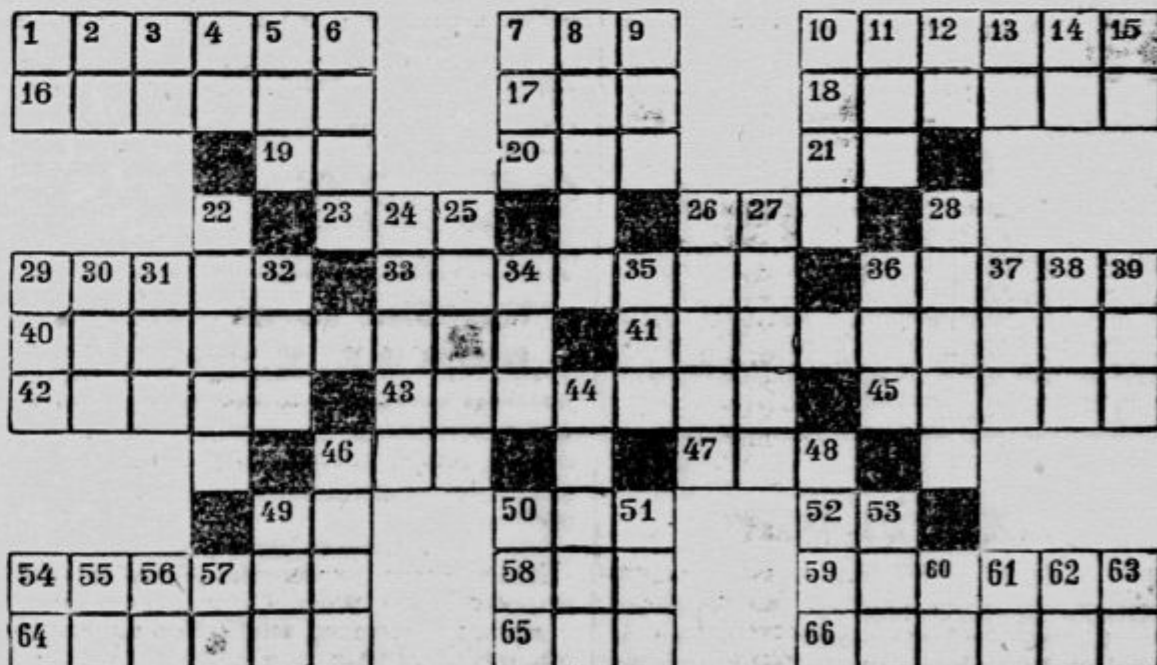
Jabolka in hrške na istem drevesu

V Aschafenburgu blizu Dunaja so nekateri sadjarji poskusili cepiti hrške s cepiči jablan. Letošnjo jesen so bili za ta poskus nagradjeni s tem, da so zrastle na istem drevesu hrške poleg jabolk. Zda se dunajski sadjarji na pobudo docenta dr. Passeckerja bavijo z mislijo, da bi poskušali tudi citrono vzgojiti na podlagi hrške. Prav tako je bila sprožena pobuda, da bi poskusili cepiti češnje na akacijah.

Največje švedsko gledališče

V navzočnosti članov kraljeve rodbine ter predstavnikov vlade so posvetili te dni v Malmöju največje švedsko gledališče. Za otvoritveno predstavo so igrali Shakespearjev »Sen kresne noči«. Gledališče ima 1750 sedežev.

Križanka štev. 76

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. reka v Bolgariji, 7. kranjski močnik, 10. pomožna knjiga, 16. posmehovalec, porogljivec, 17. nade, hrepenenje, 18. mesto v severni Grčiji, 19. medmet, 20. lahkoletska disciplina, 21. vzklík, 23. afriška reka, 26. češki skladatelj, 29. rastlina, ki daje grenak čaj, 33. sestanek, rendezvous, 36. letalec, 40. pijače, ki zbujajo tek, 41. reka na Finskem, 42. nevoljen, živčen, nadležen, 43. miselno dosleden, 45. pljučna bolezen, 46. dvojica, 47. paradiz, 49. oblika pomočnega glagola, 50. otok na Jadranu, 52. začetek uvoda, 54. češki kralj, 58. čutni organ, 59. kazen za zločine, 65. spomladanski, zgoden, 66. Pregljiva drama.

Navpično: 1. osebni zaimek, 2. ploskovna mera, 3. grška črka, 4. veznik, 5. kositer, 6. pristanišče v Siriji, 7. še ne zadostuje za obsojdo, 8. glasbena dela, 9. morska riba, 10. vitek, suh, 11. slovenski pisatelj, 12. prtok Urala, 13. osebni zaimek, 14. igralna karta, 15. egipčansko božanstvo, 22. atensko pristanišče, 24. prizor iz priprostege življenja, 25. rastlina, ki z njo ovenčajo

zmagovalce, 26. stran neba, 27. prevara, preličenec, 28. srednjeveški, 29. oblačila potrebščina, 30. pripovedne pesmi, 31. vrsta premikanja, 32. mesteca v Dalmaciji, 34. znak, kretnja, 35. nikalnica, število, 36. sledi strelu, 37. svetopisemska oseba, 38. pritok Volge, 39. del proge, 44. otok v Jonskem morju, 46. vrtnine, 48. obmejno gorovje v Švici, 49. breze družbe, 50. skupina žuželk, 51. igličasto drevo, 53. prometno sredstvo, 54. predlog, 55. kazalni zaimek, 56. osebni zaimek, 57. podredni veznik, 60. znak za kemično glagolo, 61. predlog, 62. oblika pomožnega glagola, 63. znak za kemično prlvno.

Rešitev križanke štev. 75

Vodoravno: 1. Abesinija, 8. Potop, 9. en, 11. maj, 12. št., 13. tam, 15. oči, 16. Amor, 17. vnuk, 18. cel, 20. okr., 21. en, 22. sit, 24. a, 4. 25. klisk, 27. apartnost. Navpično: 1. aretacija, 2. ep, 3. som, 4. itak, 5. noj, 6. i, p, 7. Antikrist, 10. namen, 12. škuka, 14. M. O. L., 15. ona, 19. list, 22. sir, 23. Tin (Ujef), 25. k a, 26. ko.

Jože Vrbovšek:

Birokrati

Birokrate gledam že dokaj let takole po strani, bi rekel. Včasih sem se jih bal. Naravnost tremo sem dobil, kadar koli sem moral po kakšnem neizogibnem opravku preživno potrkati na vrata in ponižno stopti pred kakšnega birokrata. Bela vrana med njimi je bil, ki mi ni rekel takole zviška: Prosim, izvolite sedeti, gospod, zanima me vaša zadeva! Srčno rad bom ustregel vašji želji ali težnji, če bo le v moji moči. Saj smo vendar zato tukaj, da delamo in da ljudem ustrezimo, kolikor pač moremo in snemo po določbah zakona in naših pravin kov.

Čast ji, taki beli vrani med birokrati! Takoj mi je popustila trema. Kar v roko bi mu segel in mu jo toplo stisnil! Toda, prosim vas, to že sploh birokrat več ni bil! Birokratje so ljudje čisto drugačnega kova. Vse so, samo uslužni ne.

Gospodje birokrati, majhni, veliki in prav veliki, so neposredni odtenek uradniške pare v uradniških zakonih in pravinikov, pa v goščavi različnih dopolnil, popravkov in sprememb teh pravinikov, ki je prava rajska peša za birokrate, ni pisane namreč nikjer nikake besede o birokratih in o birokraciji. Zato se ne more trditi, da je ustanova birokracije, kakršno imamo tukaj, v mislih, kje pragmatično sankcionirana Bog ne daj tega! Še tega bi se nam namreč manjkalo, da imamo revolucijo v deželi!

Birokratizem, se mi zdí, kot da bi bil nekakšen genilen pojav, ki pa nadas na večini našo umsko delavce, ne pa ročnih. Zlasti pri-

letnejši človek je v nevarnosti, da se ga nalezijo kakor arterioskleroze ali revmatizma. Poznal sem starega gospoda, ki je večkrat tožil, da ima »trgateve« v glavi. To je res hudo, tako reč v glavi imeti. Ako imate dobro razvit čut za opazovanje, spoznate birokrata lahko prav kmalu, že po njegovi zunanji pojavi. Mrk je, odličen in zadržan. Tak je že inficiran! Odgovarja vam nekako zviška nazdol, Birokrati so namreč sila važni, čisto pa tud več ali manj domišljavi pšarniški lisjaki. O določbah službenih pravil govorijo prav radi v prvi osebi. Za bonton ali za lepo vedenje n'imajo dosti smisla, za ženske tudi ne, v argumentiranju z vami pa vam razkazuje kakšen tako brihtnost, da bi se dalo misliti o njem, ta človek bo pa še smodnik iznašel.

Lestvica uradniških službenih naslovov je še precej visoka. Ravna se po tem, kako dolgo je kdo trgal hlače po šolskih klopetih. Jasno je, da je uradnik lahko upravičeno ponosen na svoj s poštenim in vestnim delom prislužen službeni naslov, ki mu prpada po izobrazbeni kvalifikaciji ali po sposobnosti v izvrševanju zaupanih mu poslov. V zvezi s službenim naslovom in položajem so tudi uradniški prejemki. Ti so močno podvrženi spremembam in se spreminjajo kot vreme. Svodi čas so mele celo poplave vpliv na nje. Uradniške plače izkazujejo v normalnih razmerah barometrsko stanje narodnega gospodarstva in državnih financ.

S temi vsticami sem hotel v okviru sestavka samo površno orisati uradniški odnos

do življenja in sveta. Saj je skromno to življenje, ni zahtevno nad maksimale, prevladuje ga odpovedovanje in dalnja so mu v splošnem snjina obzorja duha

Naslov »birokrat« torej ni nikak uradniški služben naslov in ne donaja nobenih prejemkov. Zato bi se birokratu takoj povesil nos kot puranu, ali bi ga spravil vsaj v slabo voljo, če bi se ojunail pa b mu rekel v bik: »Gospod, vi ste, pa birokrat in ne poznate nobene stvari okoli sebe razen mrtvih črk! Bog se usmilí vaše duše!« Vendar pa beseda »birokrat« ni ne žaljivka ne počastitev.

Birokracija je bujno usnevala in je šla v klasje (zato njena klasčna doba; besedna igra!) zlasti v minulih časih, v sedmih egip-

tovskih debelih letih, ko s birokratom se ni bilo treba pridgavati; nasov na hlačah. Odteje pa se je na svetu že marsikaj spremenilo. Saj pa tudi nč stalnega ni. Zemeljsko površje se spreminja, časi se spreminjajo, mi se spreminjamo, tako, da so večne samo spremembe.

Vem in zavem se, da sem se s tem, kar sem napisal o birokratih, birokraciji in o birokratizmu, vsem pravim birokratom hudo prameril. Rekli mi bodo, da sem osel, ki to pšem. Toda dokler ne bom občutil, da mi iznad mojih uhljev res ne poganjajo prava oslovstva ušesa, se me ta psovka ne bo trljela. Birokratov nikakor nimam rad, pa jih tudi ne morem imeti rad in, mislim, da še marsikdo drug, tudi ne. Birokratizem je zopna socialna bolezen.

Darujte za Socialno pomoč!

SPORT

Kako je bilo v Celovcu?

Še nekaj podrobnosti o gostovanju ljubljanskih tenisačev v koroski prestolnici

Veličastna milanska stolnica
Kakor smo že včeraj kratko zabeležili, so ljubljanski teniški igralci minulo nedeljo gostovali v Celovcu, od koder so se — kljub omejenim možnostim za pripravo in neugodnim vremenskim razmeram — vrnili z zadovoljivim uspehom, častnim remisom 4:4. O dvoboju, v katerem so se merili med seboj najboljši predstavniki belega sporta iz obeh mest, smo izvedeli se naslednje podrobnosti:

V igrah gospodov se je odlično izkazal naš prvak Boris Smerdu, ki je porazil svojega nasprotnika in za Celovec izposojelega Zahlbucknerja v dveh setih: 6:4 in 6:2. Zahlbuckner je trojni prvak Stajerske, in sicer v tekmovalnih gospodov, gospodov in dam v dvoje in gospodov v dvoje. Odlično je igral tudi Pirničar, ki je premagal dr. Večereka v dveh setih čisto gladko 6:2 in 6:2. V naslednji igri je nastopil Bogataj proti ljubljancu Razboršku, ki biva ta čas stalno v Celovcu, ter je proti vsakemu pričekanju odigral zelo slabo partijo ter borbo gladko izgubil z 2:6 in 3:6. Kot zadnja igra med posamezniki je bilo na sporedu srečanje Gradišnik — Nusser. Prvi je zaigral zelo dopadljivo ter premagal svojega tekmeča 6:4 in 6:4. V tekmovalnih gospodov poedincev je torej vodila Ljubljana s 3:1.

V tekmovalnih gospodov v dvoje je zaigral par Smerdu — Pirničar zelo lepo, posebno v prvem setu, ter zmagal v treh setih s 6:4, 4:6 in 6:4. Najbolj se je v tej igri odlikoval Zahlbuckner, ki je ugajal vidno in s svojimi tehničnimi finesami pridobil mnogo točk za Celovec. Boris Smerdu je bil to pot prav siguran ter je s svojim partnerjem odigral eno svojih dobrih partij. V drugi igri ljubljanskih dvojic pa je par Dernovšek — Pušenjak zaigral precej mešalo ter izgubil igro proti paru Nusser — Razboršek v dveh setih s 7:9 in 3:6. Stanje po igrah gospodov je bilo torej 4:2 za Ljubljano.

V tekmovalnih dam sta ljubljanska zastopnici izgubili obe, kakor je bilo v ostalem tudi pričakovati. Gdč. Sulgaj je zaigrala proti gospe Untergasser prav lepo in izgubila z rezultatom 3:6 in 2:6, medtem ko je gdča Mlejnik imela za nasprotnico Gdč. Stein in ji morala prepustiti zmago z 2:6 in 1:6. Pomniti pa je treba, da sta obe naši predstavnici igrali z voljo in srcem, vendar proti premočnim nasprotnicam nista mogli uspeti.

Prireditve je uspela v vseh pogledih in je samo škoda, da je dež, ki se je vili med drugo igro gospodov v dvoje, pokvaril prireditve ter povzročil tega še onemogočil sicer neizbežno ljubljansko zmago.

V nekaj vrstah

Iz kronike nogometnih dogodkov v Nemčiji bi bilo tukaj navesti še nekatere najpomembnejše:

Na Dunaju so bile odigrane le prijateljske tekme, ki so bile organizirane v korist zimske pomoči. Rapidu je uspelo, da je po odlični igri premagal s 3:0 sedesdanje vodilno moštvo Wacker. Admirja je izgubila proti krajevni tekmeču Floridsdorfer AC z 2:3, WAC pa je premagal oslabljeno Austrio tudi s 3:2. Wiener Sport klub je obračunal z Vienne tudi s 3:2.

V tekmi med mestnima zastopstvom med Gdanskim in Gdlinjo je vodila Gdlinja po prvem polčasu s 3:1. Kljub vodstvu Gdansk ni klonil ter je slednjič zmagal celo z dvočlenskimi rezultatom 10:3 (1:3).

Bayern München je nastopil z vratarjem, bivšim nemškim reprezentativcem Jakobom proti Post-Augsburg in pred 3000 gledalci zmagal s 6:0 (3:0). Enajstotica 1885 Münchena je premagala v prvenstveni tekmi FC Alte Weid s 7:2 (3:1).

V pokalnem tekmovalju je zmagal v Frankfurtu FSV Frankfurt, ki je premagal Rot Weiss s 7:0 (3:0).

V zvezi z ukrepi za totalno mobilizacijo je mednarodni olimpijski zavod prekinil svoje delovanje za leto dni. Ta zavod je bil ustanovljen leta 1938 na pobudo Piera barona Coubertina pod vodstvom ministra dr. Fricka. Ravnatelj zavoda je dr. Karl Diem, ustanova pa ima svoj sedež v Berlinu.

Bavarski klubi med seboj

V nogometnem prvenstvu Bavarske je premagal FC Bayern svojega krajevnega nasprotnika FC Hertho s 3:2 (1:1). Stanje v tablici je naslednje: 1. FC Bayern 10:0, 2. 1860 München 6:2, 3. KSG Ingolstadt 4:2 točk. V norimberškem stadionu je nastopil 1. FC Nürnberg proti KSG Wacker Pforz ter dobil igro s 6:1 (3:1). Njegov najboljši tekmeč SPVG Fürth pa je zmagal nad KSG Nürnbergom s 4:2 (2:1). VfL Nürnberg je uspel v dvoboju z Eintrachtom Franken s 4:2. KSG Post Reichsbahn pa je izgubil v Zimndorfu z 0:4.

MALI OGLASI

Kdor išče službo, plača za vsako besedo L. 0,50, najmanjši znesek za te oglase je L. 10.— Za žetivne in dopisovane je plačati za vsako besedo L. 2.—, za vse druge oglase L. 1.— za besedo, vendar pa plačajo posredovalci L. 1,50 za besedo. Najmanjši iznos za te oglase je L. 15.—
Za vsak oglas je treba plačati dr. inprov. takso L. 0,50, za dajanje nastava ali šifre pa L. 3.—

Službe išče

MESTO HIŠNIKA
Iščemo zakonika par sposoben za vsa hišna in go. spodnja dela. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sposoben in zanesljiv«.
28403-1

DOBRA KUCHARICA
čedna, varčna, pridna, samostojna s prav dobrim spretnostjo. Zeli menjati mesto k majhni družini gospe al gospodu. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »Ljubljana 24 let«.
28424-1

DOBRA SOBARICA
in likarica za privatno stanovanje. Dobi takoj službo. Go. tihna »Mik«.
Rimska 4. 127 la

POSTREZNICO
za ves dan. Iščem. Vod. nikova c. 251
28397-1

2 KROJ POMOČNIKA
za velike kose. Iščem. Cesar J. Korunov, 10. Trnovo.
28402-1

SLUGO
poštenega, za trgovino in tržičke sprejemne. Naslov v ogl. odd. Jutra.
28417-1

GOSP. POMOČNICO
pridno pošteno in naž. za kuhinjo in drugo go. dela razen pranja. Sprejme boljša tržična družina v centru. Naslov v ogl. odd. Jutra.
28425-1

GOSPODINJO
ali pomočnico pošteno za delo od 7. do 15. sprejemem. Vprašati po. ludo. Prijateljstva I. I. I. I.
28460-1

TEKACA
12 do 15 letnega fanta sprejemem za dopolnilno ško ure. Inž. Prezelj. Wolfova ulica 3.
28443-1

FRIZ. VAJENKO
in vajenca sprejme takoj slon Sever Škofja ulica 6.
28423-44

Prodaja

ČISTASTO BLAGO
za par moških srajc — prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra.
28325-6

POUČNI SLOVAR
I. in II. del (Glonarjev) plačno vezan, nersah. Igen. prodam. Kupim knjigo: Sedevy: Češčina za samouke. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pri. ločnosti«.
28346-6

BLAGO
za damski plašč, pred. voljno ter nekaj metrov svilu za obleko, ugodno prodam. Ogljed od 12.— 15. ure. Celovška 49.—
28399-6

RADIO PHILIPS
6 ceni, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra.
28398-6

KRZENEN PLEŠČ
damski za srednje po. stavno ugodno, prodam. Na ogljed iz prijaznosti v trgovini »Mik« — Dunajska c. 12
28394-6

POSTELJO
lesono, z vzmetmi in z. vložki, ugodno prodam. Sotler, Japljeva
28393-6

PISALNI STROJ
»Olivettia« nov, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ugodno«.
28396-6

MOŠKE GALOSE
malo nožljene, št. 43. za menjam za št. 40. Za. jec. Poljska 54.
28386-6

RIJAVO JOPICO
fohlen, z ovratnikom iz kože morskoga psa ugod. no prodam. Ogljed pri kranjski Dolenci Jos. pu Sv. Petra c. 19.
28385-6

Zatamnitev od 17.30 do 6.10

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE!

Njihui oči so se ujele. Vzdržala je n e o predirjilvi pogled, a lica ji je zalila temna rdečica.

»Skupno skrivnost imava, Cilika!«

»Da! Samo to besedico je rekla, nato je pobesela glavo.

»In ta ostane med nama. Si mar drugač. nih misli, Cilika?«

»Kdo naj bi jo izblebetal?« se je zasme. jala. »Saj ni bilo nikogar na vrhu, da bi naju bil videl.«

»Ne, na srečo ne, molčiva torej kakor grob, jeli?« Tudi on se je smejal.

»Ali če — če se zdaj ti —«

»oženji se z Rozo, kaj?« Uganih je, kaj ji je na jeziku. »Ne bom se oženil z njo. Zdaj ne več!«

»Pa si vendarle prišel k nji — in si —«

»jo zamenjal s Ciliko in poljubil Ci. liko, meneč, da je Rozo. Da, to sem storil, ali Rozo, ki sem jo iskal — te — te — ni sem več našel. Vsekarlo ne — v nji — je po kratkem molku pomembno dodal.

Sreča in nesreča, temneč, tošine, nato pa je Tomaž Malten vnovič izpregovoril. Malce ožotno sicer, nekam sanjavo, kakor bi ga notranja nujna gnala, naj se izpove. Vedel je, da to ukinjajo, doslej — mu je bilo še vsakikrat obneslo. »Mnogo sveta sem pre. hodil,« je rekel, »in življenje, ki sem ga ži. vel, je bilo — časih — precej divje. Da, dekletce. Kaj me je končno vendarle pri. gnalo nazaj? Hrepnenje po domačih krajih

PEC
srednja, železosahtotno, prodam. Ogljed od 11.— 12. uri Tomšič, Tavčar. Jeva 13.
28415-6

SIVALNI STROJ
Singer, skoraj nov, na stojalu ali v omarici — prodam. Go. tihna Rav. bar Staničeva ul. 2.
28413-6

KAUČ
dobro ohranjen, prod. am. Naslov v ogl. odd. Jutra.
28429-6

RADIOAPARAT
5 ceni ter gramofon — prod. Radioglas. Topni. ška 16.
28419-6

ROBRIK OPEK
4000 komadov, prodam. Štepanja vas, K. nožjemu grobu, št. 24.
28418-6

NAPRODAJ:
otroški globoki vozilci, parni, rešo na tri gre. le, plinska peč. ščetka za parket, zaboji, karni se, mize, stolčki stare omare, žma. kredenca, jedilna in drugo, v tr. govini »Ogljed«. Mestni trg 3. vhod skozi vežo.
28426-6

2 RADIOAPARATA
Telefonik, prodam. — ev. zamenjam za kolo. Informacije na ogl. 16. dalje. Ersonka 11. pril.
28467-6

JEDILNICO
črne ugodno prodam. Na. slov v ogl. odd. Jutra.
28464-6

SPALNICO
orehovo, skoraj novo, v staromestni obliki, prod. am. Naslov v ogl. odd. Jutra.
28463-6

GRADL
ovrožen za 2 žimnici in dve novi odelji, prod. am. Naslov v ogl. odd. Jutra.
28462-6

LAZAR
ZA NEGO ZOB

WECK-APARAT
za vkuhanje komple. te, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra.
28459-6

KORUZO
mečete v gnoj! Glede pravilnega krmjenja-pl. nja prasktev se posve. tuje s strokovnjaki. Inž. Prezelj, Wolfova ul. 3.
28444-6

PREDPEČICO
za ločeno peč. priprav. je zasidva z dvema s. nadstropnicama. Vsa po. jasnja daje realiteta pl. snarska Blatjan Miro. Ogletova 1-prid. tel. 36-97.
28306-20

MOŠKO BLAGO
za obleke, zimsko, dobro prodam. Florjanska 40. spodaj.
28469-6

SPALNICO
svetlojavno, v zelo do. lo, stanju, prodam za 15.000 K. Naslov v ogl. odd. Jutra.
28439-6

MISI, PODGANE
in šurke zanesljivo po. konate s »trupom, ki ga dobiš v drogeriji Kza. Zidovska 1.
28368-6

Kupin

ZNAMKE
predvsem avstrijske ku. pin. Ponudbe na ogl. ni odd. Jutra pod »Ev. ropa«.
27000-7

LIUBLJ ZVON
posamezne letnike od 1881—1917 in 1923—1940. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zbra. telj«.
27001-7

PISALNE STROJE
dobro ohranjene, boljše znamke kupi takoj po. najvišji cenzi. Vem. tvrdu Everest. Prester. nova ul. 44.
27803-7

POZOR!
Kupujem in prodajam rabljene čevlje ter za. menjam. Ponebe na vs. je številke Klavžer. Voš. njakova 4.
28257-7

CEVI
za skropiljenje vrt. rab. ljene ali nove, polceleske ca. 20 m. kupim. Teh. nična pisarna Rimska cesta 13.
28293-7

OGRODJE
ženskega koleša in tudi posamezne druge dele. Kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Če je dobro ohranjeno«.
28358-7

PREDPEČICO
rabljeno, kompletno. Lojze Perko, akad. slikar, knji. garni žužek, paraža ne. prod. am. Jutra pod »Botičnika«.
28370-7

STEDILNIK
železen, kompletan, ku. pin. Ponudbe na ogl. ni odd. Jutra pod »Ze. lezen štedilnik«.
28392-7

POSTELJO
globoko železno, ali do. bro ohranjeno leono, s mrežo, kupim. Medvedo va 3 pritičje demo.
28390-7

FOTOAPARATE
in pribor, kupim. Venu. me. parfumerija Kupu. palača, Bte.
28174-7

VOJENNO BLAGO
za ženke obleke, rjav. ške uroba 18. okrog 6. ure zvečer ali tudi po. znejše.
28140-37

KONCERTNE CITRE
kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Strel. ški ul. 13«.
28410-7

RJUHE IN KAPNE
kupim. Plačam po da. našnji ceni. Naslov v ogl. odd. Jutra.
28427-7

BLAGO ZA KAUČ
najmanj 5 m. kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra.
28465-7

STEKLENICE
različnih vrst kupujemo Dobro plačamo Na Va. ško željo jih prevzame. Na na domu B. Grštin. Vodičkov trg 2.
J 318 N-7

KRZNE NE PLASČE
iščeje boe dobro ohr. anje kupuje kranz. stvo Rot Mestni trg 5.
J 401-7

Ne pripravajte se za STOLČKE!
Pri meni so na izbr. Krasno izdelani, praktični, za vsako upo. rabo. — Oglejte si jih!

RUDOLF ZORE,
Ljubljana, Gledališka ulica 12

KNJIGE
nemške in slovenske pri. povedne, nemške znan. stvene in sicer tehnične in med. cinske najnove. ške dobe. Pletenik Slo. venko-nemški slovar — zemljepisne in zgo. dovine o Koroski v vseh jeziki in tudi druge knjige. Kupi kranz. stvo Miklošičeva 16.
28442-7

POSTELJO
železno, slozilivo, ku. pin. Medvedova 3. pritičje, demo.
28468-7

SKLADIŠČE
soba ali lokal, vzajem. v najem. Velikost 40—100 kv m. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Po. polnoma subo«.
28365-17

LEPO PARCELO
po glavnem kolodvoru, ugodno prodam. Parcela je zasidva z dvema s. nadstropnicama. Vsa po. jasnja daje realiteta pl. snarska Blatjan Miro. Ogletova 1-prid. tel. 36-97.
28306-20

STANOVANJE
soba ali lokal, vzajem. v najem. Velikost 40—100 kv m. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Po. polnoma subo«.
28365-17

STANOVANJE
soba ali lokal, vzajem. v najem. Velikost 40—100 kv m. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Po. polnoma subo«.
28365-17

USNjeno ROKAVICO

črno, sem izgubila od škofije po Strelški uli. ci. Pošten najdišči naj. lo vrne proti dobri na. grad. Naslov v ogl. odd. Jutra.
28414-37

VASE ROKAVICE
in usnjene čevlje, vse iz. delke iz usnja barvamo in sem čevlje čisto po najnižji ceni. Osemal. Haurala. Mestni trg 11.
J 340-N 37

Prevozi, prošnje, pre. pisa, razmnoževanja in. formacije
»SERVIS BIRO«
Sečenburgova ulica 4.
telefon št. 2109

KINO UNION
Ljubljanski roman kmetskega dekle. ta — S. Sajna filmska umetnina s slo. vito Paulo Wesely
Predstave ob 16. in 19.15 uri

KINO SLOGA
Film domotožja in ljubezni
MED HAMBURGOM IN HAITI
Gustav Knuth. Gisela Ullrich
Predstave: ob 16. in 19. uri

KINO MATICA
Temperamentna Marika Röck in Wolf Albach Retty v zabavnem filmu
PLES S CESARJEM
Predstave ob 16. in 19. uri

KLOBUCARNA
»PAJK«
Vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva. Vaš klobuk, da izgleda kot nov. — Lastna delavnica.
Se priporoča
RUDOLF PAJK, LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 37 38
MIKLOŠIČEVA CESTA ST. 12
(Nasproti hotela Union)

Bod' kmet, študent, gospod, krema RAPIDA mlekod

BRIVNA KREMA
RAPIDA
PROIZVODI: VAN KAIT

DELA VCE
SPOSODNE za izdelavo drv, sprejme

Ravnateljstvo drž. gozdov, LJUBLJANA, Puccinijeva ulica št. 9 (palača Pokrajinske hranilnice)

Prav dober zaslužek v akordu! Razne ugodnosti: dodatna karta za najtežje delavce, delno plačilo z drvni i. t. t.

Vsem znancem in sorodnikom naznanjam, da mi je umrla moja soproga

KATARINA TERŠEK
Pogreb bo v četrtek 26. t. m. ob 14. uri z Zal, kapele sv. Križa. Ljubljana, 25. oktobra 1944.

Zalujoči soprog VALENTIN TERŠEK

Umrl je

JESIH ANTON
vojni invalid

Pogreb bo v četrtek 26. t. m. ob 14. uri popoldne z Zal, kapele sv. Janeza, k Sv. Križu. Ljubljana, 24. oktobra 1944.

ZALUJOČI OSTALI

Cilika je nekaj minut molčala. Nato je zvonko odgovorila: »Skoraj vsako nedeljo popoldne vsa doma.«

Spremila ga je do pristajalne brvi in čaka. dokler ni parnik izginil za bližnjim gozdnim vogalom. Videla je, kako je obstal in pomahal nazaj. Vzdignila je rutico in dala, da je nekaj časa vihrala v vetru. Po. časi, zelo počasi se je nazadnje obrnila, siop. lica nazaj na vrt, zaklenila vrata in se vrnila v vilo.

Otroci so je prišli naproti in jo obko. lili: »Tetka Cilika, tetka Cilika, pomisi, Martka Böckova se v soboto vrne, stric profesor je telefoniral. Tetka Cilika, sestra Renata pravi, da moramo to praznovati, torej dobimo kolače in —«

»Torej le praznujete! Ni jim dala dokon. čati, pobožala je tega in onega pavaloška po lich, potrepljala nekatere in navrgla drugim smehljaj. Saj ni mogla drugače, ka. dar so takole prišli in se privijali k nji in se ji smejali s svojimi sinjimi in rjavimi očmi!

»Tetka Cilika, venec bom spletili, da ga obesimo Martki na stol. Boš pomagala, tetka Cilika?«

»Da, da, a zdaj pustite tetko Ciliko, čujte, sedem bije, precej boste morali iti k večerji. Tetka Cilika mora takisto večerjati. Gledjte, sestra Renata se gre po vas.« Vri. skaje so jo ubrali v hišo.

»Daa — pri Rozo —.« Malce pikro je bilo slisati.

»Daa — pri Rozo —.« Malce pikro je bilo slisati.

»Daa — pri Rozo —.« Malce pikro je bilo slisati.

»Daa — pri Rozo —.« Malce pikro je bilo slisati.

»Daa — pri Rozo —.« Malce pikro je bilo slisati.

»Daa — pri Rozo —.« Malce pikro je bilo slisati.

»Daa — pri Rozo —.« Malce pikro je bilo slisati.

»Daa — pri Rozo —.« Malce pikro je bilo slisati.

»Daa — pri Rozo —.« Malce pikro je bilo slisati.

»Daa — pri Rozo —.« Malce pikro je bilo slisati.

»Daa — pri Rozo —.« Malce pikro je bilo slisati.

»Daa — pri Rozo —.« Malce pikro je bilo slisati.

»Daa — pri Rozo —.« Malce pikro je bilo slisati.

»Daa — pri Rozo —.« Malce pikro je bilo slisati.

»Daa — pri Rozo —.« Malce pikro je bilo slisati.

»Daa — pri Rozo —.« Malce pikro je bilo slisati.

Veliko STAVBNO PODJETJE

sprejme takoj:

DVA ELEKTROMECHANIKA, DVA STROJNIKA, MINERJE, ZIDARJE, KUCHARJA (KUCHARICO)

proti dobri plači, hrani in stanovanju. — Zglasiti se dnevno med 8. in 12. ter 14. in 16. uro pri

ORGANIZACIJI TODT
stavbno podjetje dipl. ing. RIESER,

Ljubljana, Tavčarjeva ul. 2-1.

Dotrpela je naša ljubljena ma. ma, stara mama, babica, sestra in teta, gospa